

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Majandusteaduskond
Rahanduse ja majandusteadusteooria instituut
Majandusteooria õppetool

Lii Raasuke

**TOOTLIKKUS JA MAJANDUSSTRUKTUUR: EESTI
VÕRDLUSES TEISTE BALTI RIIKIDEGA**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: professor Kaie Kerem

Tallinn 2014

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Lii Raasuke .....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 113013

Üliõpilase e-posti aadress: liiraasuke@gmail.com

Juhendaja professor Kaie Kerem:

Töö vastab bakalaureusetööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. TOOTLIKKUS JA MAJANDUSSTRUKTUUR.....	5
1.1. TOOTLIKKUS JA SELLE VÄLJUNDID.....	5
1.2. MAJANDUSSTRUKTUURI OLEMUS JA VÄLJUNDID	8
2. TOOTLIKKUS VASTAVALT TEGEVUSVALDKONNALE EESTIS, LÄTIS JA LEEDUS	10
2.1. TÖÖVILJAKUS TÖÖTATUD TUNNI KOHTA EESTIS, LÄTIS JA LEEDUS	11
2.2. MAJANDUSSTRUKTUUR EESTIS, LÄTIS JA LEEDUS	25
KOKKUVÕTE.....	38
SUMMARY	41
KASUTATUD KIRJANDUS.....	43
LISAD	45

SISSEJUHATUS

Tootlikkus ja majandusstruktuur on majandusnäitajad, mis annavad ülevaate vaadeldava riigi või regiooni konkurentsivõimelisusest, majanduslikust olukorrast ning võimaldab mõista, milliseid vastavas piirkonnas olevaid ressursse kasutatakse enim ning kui efektiivselt. Et erinevaid majandusi kuidagi võrrelda, siis just need kaks näitajat võimaldavad selle teoks teha.

Eesti, Läti ja Leedu asuvad Ida-Euroopas, Läänemere kaldal. Need kolm riiki on olnud eelnevalt osa Nõukogude Liidust, mis 1991.aastal lagunes. 2004.aastal liitusid kõik kolm riiki Euroopa Liiduga. Aastatel 2000-2007 paistsid Balti riigid silma kiireimate SKP kasvudega Euroopas ning seetõttu kutsuti neid Balti tiigriteks. (Tanning, 2013, lk 93) Alates 2007.aastast tabas kogu maailma majanduskrahh, millest ei pääsenud ka Eesti, Läti ja Leedu. Tänapäeval kuuluvad need kolm riiki Maailmapanga riikide klassifikatsiooni järgi kõrge sissetulekuga riikide hulka. (Country...)

Millised on kolme sarnase ajaloo, sissetulekutasemega ning ühes piirkonnas paiknevate riikide tootlikkused ning kas Eestis on vastavad näitajad paremal tasemel? Kuidas ning kas erineb Eesti majandusstruktuur Läti ja Leedu omast? Need on küsimused, millele soovitakse leida vastused käesoleva bakalaureusetööga.

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on leida Balti riikides, Eestis, Lätis ja Leedus, erinevatel tegevusalade tootlikkused ning analüüsida sellest tulenevalt ka majandusstruktuuri olemust. Vastavalt töö eesmärgile, on käesolev bakalaureusetöö ülesehitatud järgmistele punktidele:

- anda ülevaade tootlikkusest, selle mõõtmisviisidest ning seda mõjutavatest teguritest;
- anda ülevaade majandusstruktuuri olemusest ning sellega seonduvatest näitajatest;
- arvutada ning leida Balti riikides tootlikkused tegevusalade ning majandussektorite kaupa;
- võrrelda tootlikkuse näitajaid ja majandusstruktuure Balti riikide vahel.

Bakalaureusetöös on seatud hüpoteesid järgnevalt:

- Eestis on võrreldes teiste Balti riikidega tootlikkused suuremad ning riik on konkurentsivõimelisem;
- Kõige rohkem kannatas majanduslanguslanguse ajal tootlikkus sekundaarses sektoris.

Usaldusväärsete andmete saamiseks on käesolevas töös kasutatud Eurostatis saadaolevaid andmeid. Analüüsiks on kasutatud NUTS 3 (*Nomenclature of Territorial Units for Statistics*) tasandi andmeid. NUTS klassifikatsioon on hierarhiline süsteem, mille eesmärk on luua ühtne alus territoriaalsele jaotusele Euroopa Liidu piirkondliku statistika kogumisel. (NUTS regioonide...) Klassifikatsioon on jaotatud kolmeks vastavalt piirkonna suurusele. Töös kasutatud NUTS 3 kujutab väiksemaid piirkondi, kuhu alla klassifitseerivad ka töös vaadeldavad riigid. Tegevusvaldkondade jaotus vastab NACE jaotusele.

Andmeid on vaadeldud perioodil 2005-2011. Aastate vahemik sõltub statistilise materjali kättesaadavusest, sest varasemate või hilisemate aastate kohta ei ole kõiki andmeid, mida analüüsiks vaja on.

Arvutused ning analüüsid bakalaureusetöö jaoks on läbi viidud kasutades programmi *MS Excel* ning töö põhineb kirjeldaval statistilisel meetodil.

Töö on jaotatud kahte peatükki. Esimeses antakse ülevaade tootlikkuse ning majandusstruktuuri teoreetilisest poolest, kus selgitatakse tootlikkuse olemust, sellega seonduvaid näitajaid, nende valikut, tootlikkust mõjutavaid tegureid ning majandusstruktuuri mõistet, olemust ning jaotust tegevusalade järgi. Teises peatükis vaadeldakse riigiti tootlikkuse näitajaid ühe töötunni kohta, analüüsitakse majandusstruktuuri ning võrreldakse saadud tulemuste alusel Eestit, Lätit ja Leedut.

Bakalaureusetöö valmimisel on kasutatud erinevaid tootlikkuse ning majandusstruktuuriga seonduvaid väljaandeid – nii teadusartikleid, raamatuid kui ka muid allikaid, mis annavad informatsiooni antud teema kohta.

1. TOOTLIKKUS JA MAJANDUSSTRUKTUUR

1.1. Tootlikkus ja selle väljundid

Riigi või regiooni majanduslikust ning statistilisest seisust annab ülevaate tootlikkus, mis aitab seletada majanduse aluseid, mis on vajalikud nii majanduse kasvuks kui ka sotsiaalseks arenguks. (Freeman, 2008). Tootlikkust on defineeritud kui väljundi, kaupade või teenuste suhet sisendimõõduga – näiteks, inim- või masinressursid, mida on kasutatud väljundi tootmiseks. (Productivity:..., lk 2). Tööviljakus on pikas perspektiivis kõige otsesem meede, mis mõjutab sissetulekute kaudu elustandardeid. (Sharp, 2008) Tootlikkust mõjutavad mitmed tegurid nagu loodusvarade kvaliteet, tehnoloogia areng, inimressursside areng, makroökonomiline ja mikroökonomiline keskkond. (Productivity:..., lk 3) Seetõttu on ka tootlikkuse suurendamisel oluline füüsilise kapitali, inimkapitali ja tehnoloogia arengu vaheline seos, sest uus varustus või töötamisvahendid vajavad hästi treenitud tööjõudu, et vahendeid maksimaalselt kasutada, tehnoloogia protsessid on väljendatud uues töövarustuses ning koolitatud töölised saavad olla täielikult produktiivsed juhul, kui neil on piisavalt hea töövarustus, millega töötada. (Productivity:..., lk 40) Tootlikkus võib suurened ka tööjõu liikumisel ühest majandussektorist teise, suurendades seekaudu üldist tööjõu tootlikkust. (McMillan, Rodrik, 2011, lk 12)

Tuntakse kolme põhilist tootlikkuse mõõtmismeetodit: naturaalne, väärtuseline ja töömahuline. Meetodid erinevad viisi või väljundi mõõtühiku poolest. Naturaalse mõõtmismeetodi puhul on väljund naturaaluühikutes nagu tk, kg, m, jne. Väärtuselise meetodi kasutamisel on väljund arvestatud rahaühikutes ning töömahulise puhul ajaühikutes. (Kalle, 2013, lk 129)

Kui väljund ja sisend mõlemad on naturaaluühikutes, siis nimetatakse nende suhet tehniliseks tootlikkuseks. Juhul, kui nii väljund kui ka sisend on rahalises väljenduses, nimetatakse nende suhet majanduslikuks tootlikkuseks, mis on seotud sisendite ostuhindade ja väljundite müügihindadega, mistõttu on seda nimetatud ka finantstootlikkuseks ehk

tulususeks. (Kalle, 2013, lk 129) Selles bakalaureusetöös on aluseks võetud majanduslik tootlikkus.

Tootlikkust on võimalik mõõta mitmeti, kuid teiste mõõtmisviiside seas, nagu mitmeteguriline tootlikkus, kapitali tootlikkus, on tööjõu tootlikkus siiski kõige olulisem juhul, kui eesmärk on analüüsida riigi või regiooni majanduslikku seisut. Tööjõu tootlikkus on mõõtühikuks, mis näitab majanduse kasvu, konkurentsivõimelisust ning statistilist seisut. Tööjõu tootlikkuse väljund väljendab tooteid ja teenuseid, mis on toodetud tööjõu poolt ning sisend kajastab tööjõu aega, panust ning oskusi. (Freeman, 2008, lk 5). Peamiselt kasutatakse töötatud tundide arvu või tööga hõivatud isikute arvu. Esimesel juhul jagatakse sisend, milleks on lisandväärtus, kogu töötatud tundide arvuga ning teisel juhul tööga hõivatute arvuga.

Eelistatumaks ning üldtunnustatud tootlikkuse mõõtmise meetodiks on sisendina töötatud tundide arvu kasutamine. Põhjus on selles, et tööga hõivatute arv ei näita keskmiselt töötatud tundide arvu, sest ta ei kajasta poolekohaga töökohti, ületunde, mitmel töökohal töötamist ning füüsilisest isikust ettevõtjate panust. (Freeman, 2008, lk 5) Töötundide miinus väljendub töötajate hariduse, oskuste ja kogemuste mitte kajastamises ning töötunde on keerulisem ja mahukam mõõta kui tööga hõivatute arvu. (Kalle, 2013, lk 136) Et töötatud tundide arvud vastavalt lisandväärtuse tegevusalale olid leitavad, on töös leitud võrreldavate riikide tunnitootlikkused, st, et on kasutatud sisendina kulunud töötatud tundide arvu lisandväärtusele.

Et tootlikkus leitakse väljundi ning sisendi suhtena, on oluline pöörata tähelepanu ka väljundi olemusele. Väljund võib olla sisemajanduse koguprodukt (SKP) või lisandväärtus tegevusala järgi. Esimesel juhul leitakse kõikide riigis toodetud kaupade ja teenuste majanduslik väärtus. (Kalle, 2013, lk 130). Lisandväärtus tegevusala järgi on toodete ja teenuste väärtus. (Lal, 1999, lk 3)

Lisandväärtus võib olla mõõdetud kolmel viisil:

- Baashindades,
- Tootja hindades,
- Faktorite meetodil.

Lisandväärtus baashindades on tootja poolt tarbijalt saadav summa ühe ühiku toodetud väljundi (kauba või teenuse) eest, millest on maha arvatud makstavad maksud ning liidetud

kõik toetused, mida makstakse toodangu või müügi toetuseks. Lisandväärtus tootjahindades on summa, mille tootja saab tarbijalt ühe ühiku toodetud kauba või teenuse eest. Maha on arvatud käibemaksud või teised sarnased maksud, mis on esitatud ostjale. Tootjahindade meetodil väljundi hindamisel sisalduvad hinnas toodetelt mitte maha arvatavad maksud, näiteks aktsiisimaks. (Ibid.)

Faktorite meetodil lisandväärtus on baashindades lisandväärtusest maha lahutatud muud maksud ning toetused tootmiseks.

Kolmest välja toodud lisandväärtuse mõõtmisest kasutatakse enim, ning on kasutatud ka antud bakalaureuse töös, baashindades lisandväärtust, sest see väljendab loodud lisandväärtust ilma maksudeta. Lisandväärtust tootjahindades kasutatakse sellisel juhul, kui baashindade meetodit pole võimalik kasutada. (Ibid.)

Tööjõu tootlikkust riigi tasandil on võimalik leida vastavalt sisemajanduse kogutoodangu ja töötatud tundide suhtena. SKP väljund võib olla nominaalne, ehk jooksvates hindades, või reaalne ehk püsivates (turu)hindades. (Kalle, 2013, lk 130). Nende kahe suurim erinevus seisneb selles, et reaalne SKP on inflatsiooniga korrigeeritud, nominaalne ei ole ning seetõttu on nominaalne SKP väärtus suurem kui reaalse SKP. Inflatsiooni arvesse võtmine ehk reaalse sisemajanduse kogutoodangu kasutamine riigi tasandil tööjõu tootlikkuse leidmisel on oluline, kui eesmärgiks on võrrelda erinevaid ajaperioode. (Macroeconomics... investopedia) Antud bakalaureusetöös on kasutatud Eesti, Läti ja Leedu tööjõu tootlikkuse leidmiseks reaalselt SKP-d. Sisemajanduse koguprodukti leidmiseks on võimalik kolm meetodit:

- Tootmise meetod – andmed kõige põhjalikumad, kasutusel Eestis.
- Tarbimise meetod – kasutatakse, et saada teada residentide tarbimise mahtu. Antud meetodi puhul leitakse SKP residentidest kodumajapidamiste, valitsemissektori ja kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutuste, investeringute, varude muutuste ning kaupade/teenuste ekspordi summana, millest lahutatakse kaupade/teenuste import; (Mertsina, 2006)
- Sissetuleku meetod – arvutatakse SKP töötajatele makstud hüvitiste, põhivara kulumi, tootmis- ja impordimaksude (millest on lahutatud tootmissubsiidiumid) ja tegevuse ülejäägi summana.

Et võrrelda riikide tasandil tootlikkust, tuleks vaadelda reaalse tööjõu tootlikkuse andmeid, mis on leitavad Eurostatis ning neid on käesolevas töös kasutatud.

Et saada aimu riikide tootlikkusest ning sellega seonduvalt konkurentsivõimelisusest, on oluline vaadelda ka tööjõu ühikukulu, mis saadakse tööjõukulu ja tööjõu tootlikkuse jagatisena ning mis näitab, kui suurte tööjõukuludega luuakse ühte ühikut SKP-d. Et konkurentsivõimelisus ei saaks kannatada, on tähtis, et tööviljakus ja tööjõukulu oleksid tasakaalus. Juhul, kui tööjõukulu kasvab kiiremini kui tootlikkus, pärsib see konkurentsivõimelisust. (Tööjõu ühikukulu...) Kui palgad kasvavad kiiresti, siis tööjõu ühikulu suureneb ning see tähendab, et palgad kasvavad kiiremini kui tööjõu tootlikkus ning tööjõukulude osakaal lisandväärtuses suureneb. (Tootlikkuse ja...) Valem, mis väljendab nominaalset tööjõu ühikulu on järgmine:

$$\text{Nominaalne tööjõu ühikukulu} = \frac{\frac{\text{palgatöötajate tööhüvitised}}{\text{palgatöötajate arv}}}{\frac{\text{Reaalne SKP}}{\text{hõivatute arv kokku}}}$$

1.2. Majandusstruktuuri olemus ja väljundid

Majandusstruktuuri analüüsid on võimalik selgeks teha, millised tegevusvaldkonnad on peamised tootlikkuse edendajateks ning kui efektiivselt kasutatakse olemasolevaid ressursse. Majanduslik tegevus toimub juhul, kui kapital, tööjõud, tööstustehnikad ning vahendatavad tooted on kombineeritud ning rakendatud teatud toodete või teenuste tootmiseks. (Nace REV. 2). Tegevuspõhine majandusstruktuur, nagu tootlikkuski, areneb vastavalt riigi käsutuses olevatele loodusvaradele, kapitalile, tehnoloogiale jne. Oluline on majandusstruktuuri analüüsimisel arvesse võtta ka vaadeldava riigi geograafilist asendit ning naaberpiirkonda. Eesti, Läti ja Leedu asuvad ühes piirkonnas ning on küllaltki sarnase ajaloo riigid ja seetõttu on nende riikide majandusstruktuure võimalik optimaalselt hinnata. Majandusstruktuuri konkurentsivõimelisus on igale riigile oluline ning seetõttu on tähtis toota kõrgema lisandväärtusega tooteid või teenuseid. Selline spetsialiseerumine omakorda viib kõrgema sissetulekuni riigis. (Šidlauskaite, Miškinis, 2013, lk 37)

Majandusstruktuuri võib jagada Fisher-Clarki teooria järgi kolmeks sektoriks: primaarne, sekundaarne ja tertsaarne sektor. (Katouzian, 1970, lk 362) Primaarne sektor hõlmab toormaterjali. Vastavasse sektorisse kuuluvad tegevusvaldkonnad on põllu- ja metsamajandus, kalastus, talupidamine, kaevandamine, jahindus. Vastavate toorainete pakendamine ning töötlemine on samuti loetud primaarse sektori osaks. Sekundaarse sektori alla kuulub tööstus ja ehitus - metallitööstus, ehitus, keemiatööstus, energeetika jne.

Tertsiaarne sektor on teisisõnu teenindussektor, mis toodab teenuseid ühiskonnale. Tegevusalad, mis kuuluvad antud sektorisse on kaubandus, transport, meelelahutus, toitlustus, õigusabi, turism, pangandus, tervisehoid, kindlustusteenused, jne. (Sectors of economy)

Tänapäevastes allikates on mainitud ka neljandat ning viiendat sektorit. Neljas sektor moodustub intellektuaalsetest tegevustest, kuhu kuuluvad valitsus, haridus, kultuur, teadustöö, raamatukogud, informatsioon ning tehnoloogia. Viienda sektori alla on loetud kõrgemaseme otsuseid majanduses või ühiskonnas. (Ibid.) Nende kahe sektori teke on tingitud tänapäevasest muutlikust ning pidevalt arenevast ühiskonnast ja maailmast ning seetõttu on uute sektorite kujunemine majanduses loomulik areng võimaldamaks leida tegevusvaldkondade majanduslikku mõju ja selle suurust.

2. TOOTLIKKUS VASTAVALT TEGEVUSVALDKONNALE EESTIS, LÄTIS JA LEEDUS

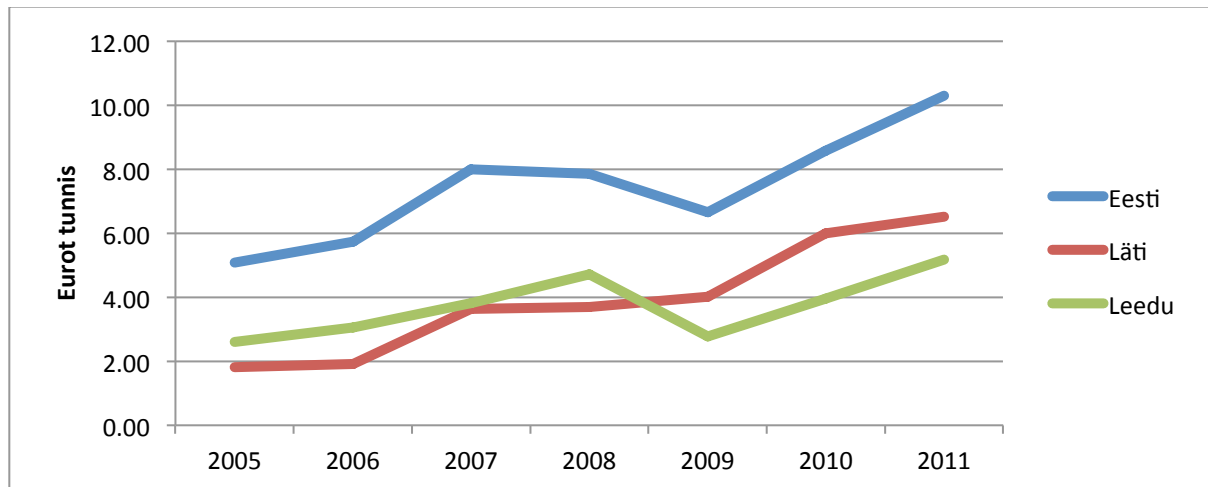
Selles peatükis analüüsitakse tootlikkuse näitajaid tegevusvaldkonna järgi Eestis, Lätis ja Leedus. Analüüsi aluseks on võetud Eurostatist saada olevad NUTS 3 andmed ja NACE Rev.2 jaotust ning leitud tunnitootlikkused jagades lisandväärtuse vastavalt tegevusvaldkonnale töötatud tundide arvuga. Algandmed ning nende põhjal leitud näitaja on arvuliselt toodud lisades.

Tegevusvaldkonnad on jaotunud vastavalt NACE jaotusele. NACE on Euroopa Liidus kasutusel olev majanduslike tegevusvaldkondade statistiline jaotus. Vaadeldud andmed on täpsemalt jaotunud NACE Rev. 2 järgi, mis on järg NACE Rev. 1 ja NACE Rev 1.1.-le. Nace Rev. 2 võtab arvesse tehnoloogia arengut ning ka majanduse struktuuri muutumist ning aitab seeläbi tõhustada juhtimist Euroopa Liidu riikides ning annab selgema ja parema võimaluse riikide või regioonide võrdluseks. Majandustegevuse üksuste klassifitseerimise põhiline meetod on lisandväärtuse kasutamine. (NACE Rev. 2)

Tegevusvaldkonnad, mida käesolevas bakalaureusetöös on analüüsitud, jaotuvad üheteistkümneks:

- põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
- tööstus
- töötlev tööstus
- ehitus
- kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus
- info ja side
- finants-ja kindlustustegevus
- kinnisvaraalne tegevus
- kutse-, teadus-, ja tehnikaalne tegevus
- avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervishoid
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg

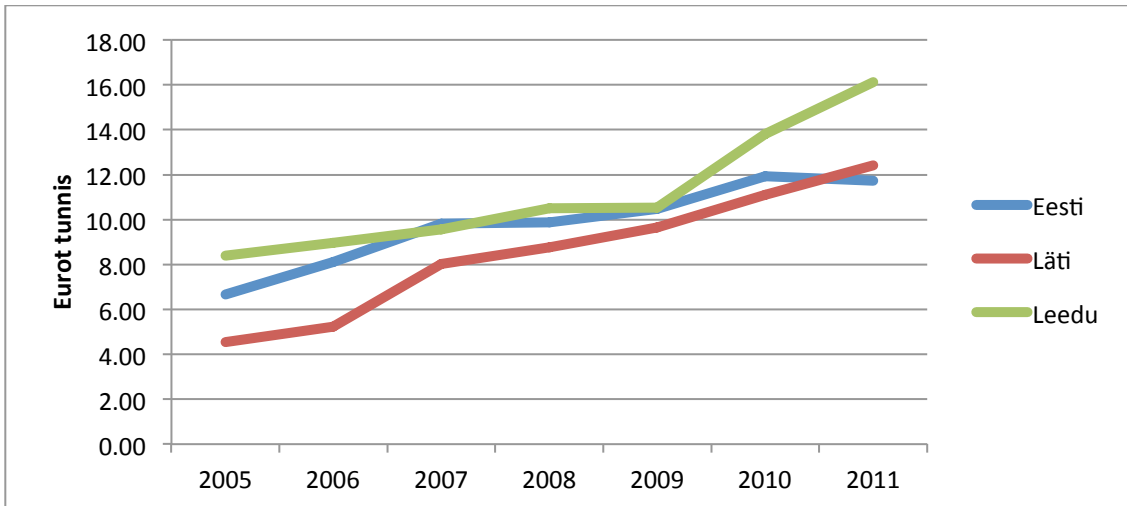
2.1. Tööviljakus töötatud tunni kohta Eestis, Lätis ja Leedus

Joonis 1. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

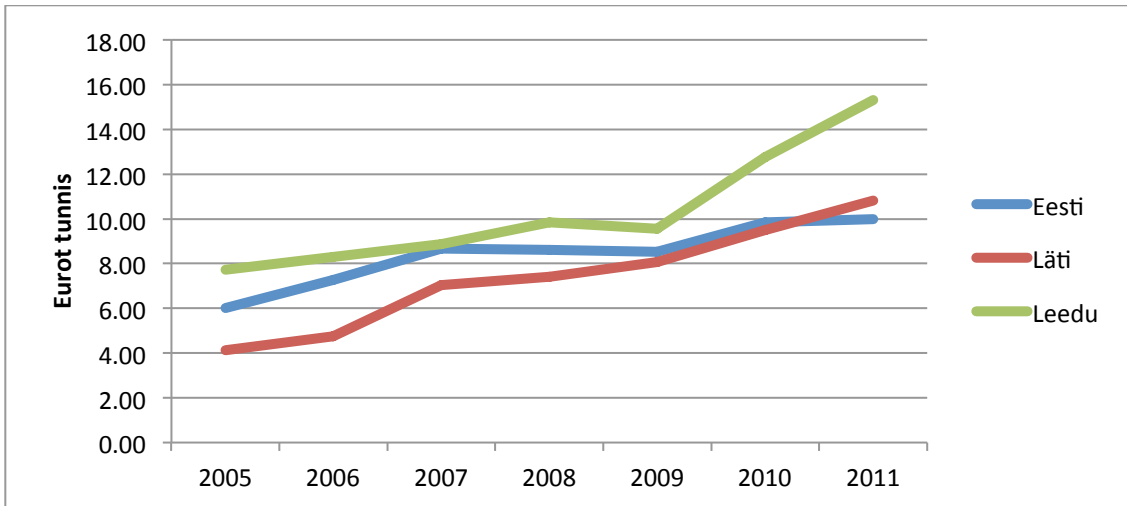
Jooniselt 1 on näha, et põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalal on tööviljakus töötatud tunni kohta kõige suurem olnud vaadeldavatel aastatel Eestis. Tunnitootlikkus ei ole langenud alla 5 euro tunnis, samal ajal, kui Leedu pole antud tasemeni jõudnudki ning Lätis jõuti sellele tasemele alles 2009.aastal. Vaadeldavate riikide puhul on märgata, et Eestis algas tunnitootlikkuse langus, küll väike, aastal 2008, kui tunnitootlikkus kahanes 1,86% ning langes veel aastal 2009. Ka Leedus langes nimetatud näitaja 2009.aastal. Vaid Lätil ei ole vaadeldavatel aastatel olnud tunnitootlikkuse langust ning on olnud pidev kasv. Märkimisväärne on kasv Lätis aastaks 2007, kui tööviljakus töötatud tunni kohta oli kasvanud võrreldes eelmise aastaga 90,18%. Tunnitootlikkuse tõus aastaks 2010 oli Balti riikides küllaltki suur: Eestis 28,56%, Lätis 49,60% ning Leedus 42,48%. Ka järgneval aastal Eestis ja Leedus jätkus kasv, olles vastavalt 20,09% ja 31,25%. Lätis oli kasv tagasihoidlikum 8,56%.

Joonis 2. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal tööstus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

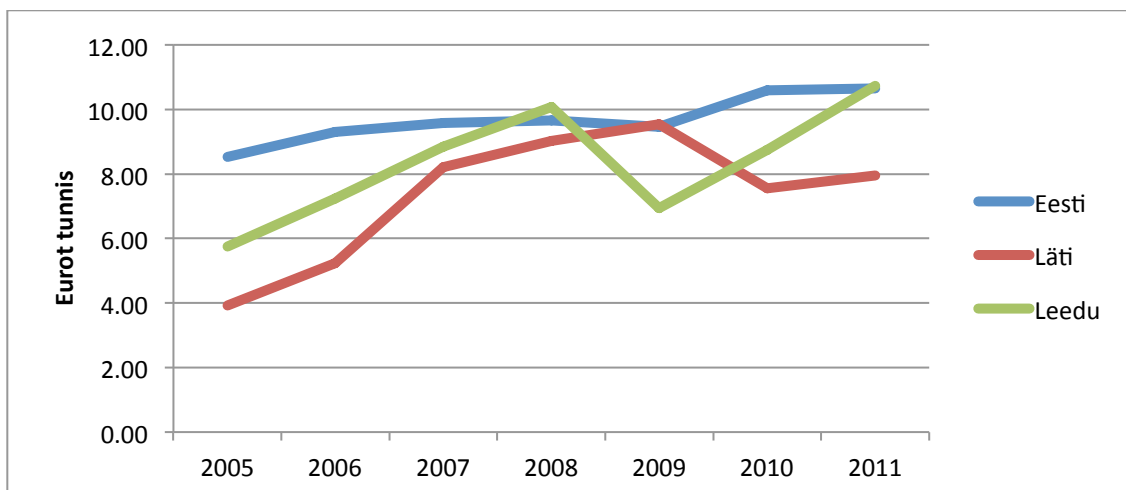
Tööstuse tunnitootlikkus on Balti riikides kõige kõrgemana püsinud enamasti Leedus, kus 2011.aastaks oli antud näitaja 16,13 eurot tunnis, samal ajal kui Lätis oli 12,41 eurot ning Eestis 11,72 eurot tunnis. Eestis oli Leeduga küllaltki võrdne tööviljakus töötatud tunni kohta aastal 2007, kui tunnitootlikkus Eestis oli 9,87 eurot tunnis ja Leedus 9,58 eurot tunnis ning aastal 2009, kui näitaja erines vaid 4 senti. Kui võrrelda eelmise tegevusalaga, siis tööstust ei ole 2008.aasta majanduselanguse periood suurel määral mõjutanud. Joonist 2 vaadates on näha, et kõige stabiilsem liikumine tööstuse tunnitootlikkuse arengul on Lätis, kus taaskord on olnud pidev kasv. Leedus on tööstuse tunnitootlikkuse kasv olnud tunduvalt järsem, näiteks, tõusis tööviljakus töötatud tunni kohta 2009.aastast 2010. aastaks 31,39%, jõudes 10,52 eurost tunnis enne mainitud 16,13 euronit tunnis. Lätis ja Leedus tõusis tunnitootlikkus tööstuses vaadeldava perioodi jooksul kõikidel aastatel. Eestis oli 2011.aastal tööstuse tunnitootlikkus 1,77% väiksem kui 2010.aastal.

Joonis 3. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal töötlev tööstus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

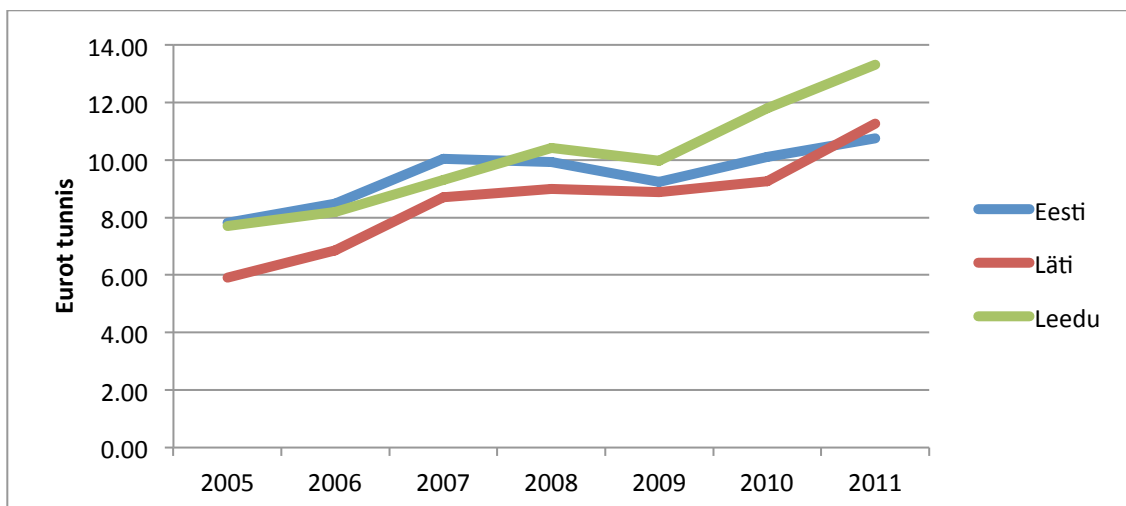
Töötleva tööstuse tunnitootlikkus on liikunud Lätis ja Leedus küllaltki sarnaselt tööstusele, mida on näha jooniselt 3. Eestis langes 2008 ja 2009 aastal tööviljakus töötatud tunni kohta, samal ajal, kui Lätis näitaja pidevalt kasvas. Ka Leedus kasvas tunnitootlikkus 2008.aastal, kuid sarnaselt Eestile toimus 2009.aastal langus, mis oli suurem kui Eestil. Sellest hoolimata jäi Leedus töötleva tööstuse tööviljakus töötatud tunni kohta suurimaks, olles 9,57 eurot tunnis. 2010.aastal oli vaadeldav näitaja kõikides riikides suurenenud: Eestis 15,32%, Lätis 17,77% ning Leedus 33,47%. Ka järgneval aastal suurenes näitaja küllaltki palju: Leedus ja Lätis vastavalt 19,96% ja 14,07%. Ka Eestis kasvas tunnitootlikkus töötlevas tööstuses, kuid olles 1,37%.

Joonis 4. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal ehitus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Tööviljakus töötatud tunni kohta ehituse valdkonnas on vaadeldaval perioodil olnud küllaltki muutlik. Seda kajastab joonis 4. Eestil on olnud tunnitootlikkus kõrgemal tasemel kui Lätis või Leedus kahe erandiga: 2008.aastal oli enne suurt langust Leedus mõnevõrra kõrgem tunnitootlikkus ning 2009.aastal oli Lätis vaevu kõrgem, pärast mida seal ehitusalal tööviljakus töötatud tunni kohta 2010.aastaks tunduvalt langes. Eestis ning Leedus liikus näitaja tõusujoones. Eestis on vaadeldaval perioodil olnud muutused küllaltki väiksed. Kõige suurem muutus oli aastal 2010, kui tunnitootlikkus oli 11,98% kõrgem kui 2009.aastal. Samal ajal Leedus on olnud muutused, vastupidiselt Eestile, suured. 2008.aastal oli vastav näitaja eelmisest aastast suurem 14,03%, kuid juba järgmisel aastal vähenenud 10,09 eurolt tunnis 6,93 euronit tunnis ning seega oli kahanemine 31,25%. Langus ei kestinud kaua ning 2010.aastaks oli taas tunnitootlikkus tõusnud 26,10%. Märkimisväärne on olnud ehitusvaldkonna edenemine Lätis. Kui võrrelda 2011.aastat vaadeldava perioodi algusaastaga 2005, siis tööviljakus töötatud tunni kohta on suurenenud ligi 103%. Leedus on vastav näitaja ligi 86% ning Eestis kõige tagasihoidlikum jäädes 24% juurde. Nende andmete puhul tasub arvesse võtta, et perioodi viimane aasta ei ole Eesti ja Leedu puhul vaadeldava perioodi kõrgeim tunnitootlikkus ehituse valdkonnas.

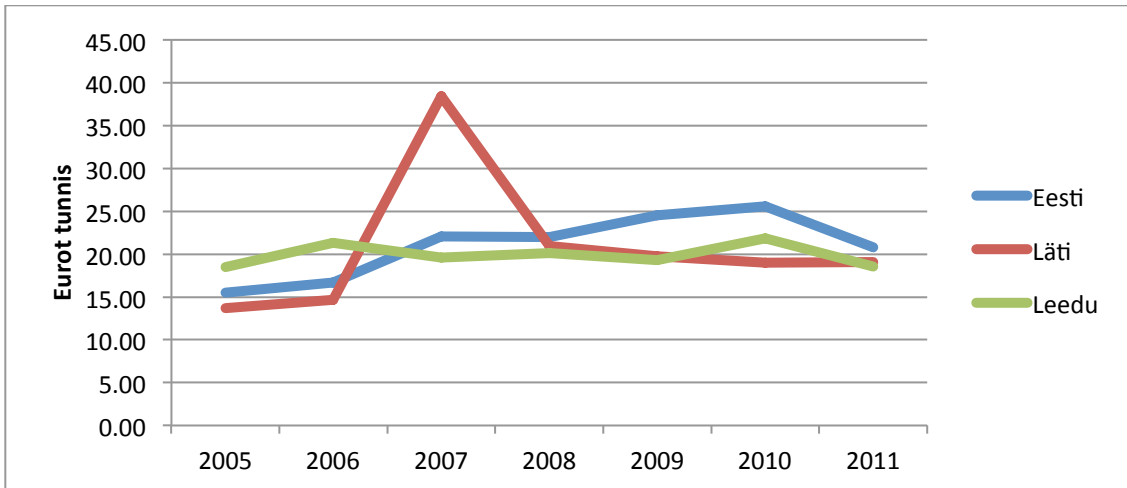

Joonis 5. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal kaubandus ja veendus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Kaubanduse, veenduse, toitlustuse ja majutuse tunnitootlikkus on olnud kõrgeim Eestis aastatel 2005 kuni 2007 nagu näha jooniselt 5. Leedus on aastast 2009 toimunud vaadeldava näitaja kiirem tõus võrreldes teiste Balti riikidega ning sellest aastast on saavutatud ka Balti riikide kõrgeimad tunnitootlikkused järgnevatel aastatel. Kõige väiksem muutus tunnitootlikkuses on olnud Eestis. 2011.aastaks oli tööviljakus töötatud tunni kohta Leedus 13,30 eurot tunnis, Lätis 11,27 ja Eestis 10,76. Selle aastani oli Lätis kõikidel aastatel tunnitootlikkus madalaim.

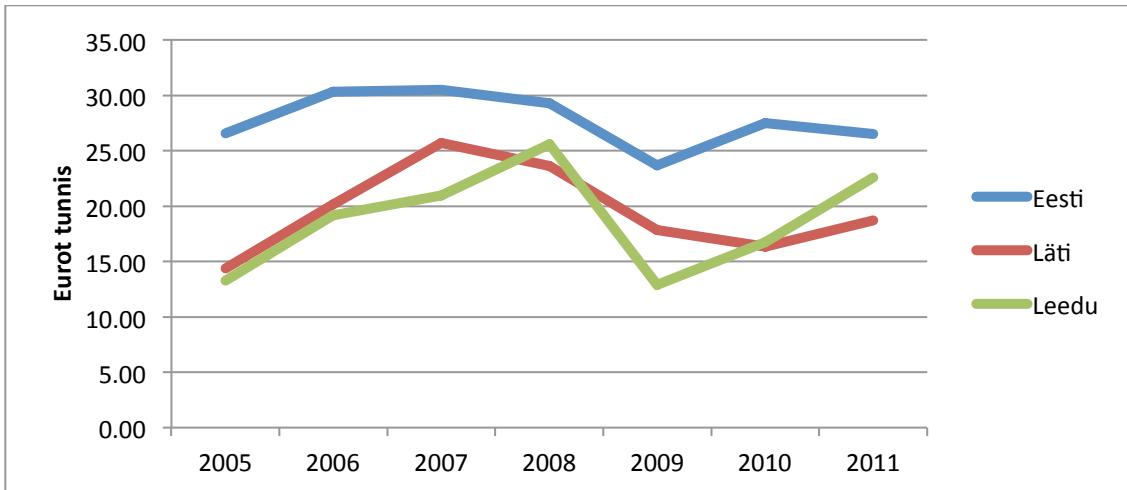

Joonis 6. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal info ja side (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Vaadeldava perioodi algusaastal oli Lätis info ja side valdkonnas madalaim tööviljakus töötatud tunni kohta, olles 13,70 eurot tunnis ning Leedul kõrgeim, olles 18,49 eurot tunnis. Jooniselt 6 on näha, et Lätis toimus suur hüppeline kasv 2007.aastal, kui tunnitootlikkus oli 161,83% kõrgem võrreldes 2006.aastaga. Selline kõrghetk ei kestnud kaua ning langus järgmisel aastal oli 45,63%, jõudes 10,91 euroni tunnis ning aastal 2010 oli näitaja langenud 18,98 eurole tunnis, mis oli tol hetkel Baltimaades madalaim. Eesti on 2008.aastast Balti riikidest info ja side tegevusvaldkonnas olnud kõige suurema tunnitootlikkusega. Maksimum vaadeldud perioodil oli Eestil 25,55 eurot tunnis, Leedus 21,83 eurot tunnis. Viimasel vaadeldaval aastal on tööviljakused töötatud tunni kohta olnud küllaltki sarnased, jäädes vahemikku 18,54 kuni 20,79 eurot tunnis.

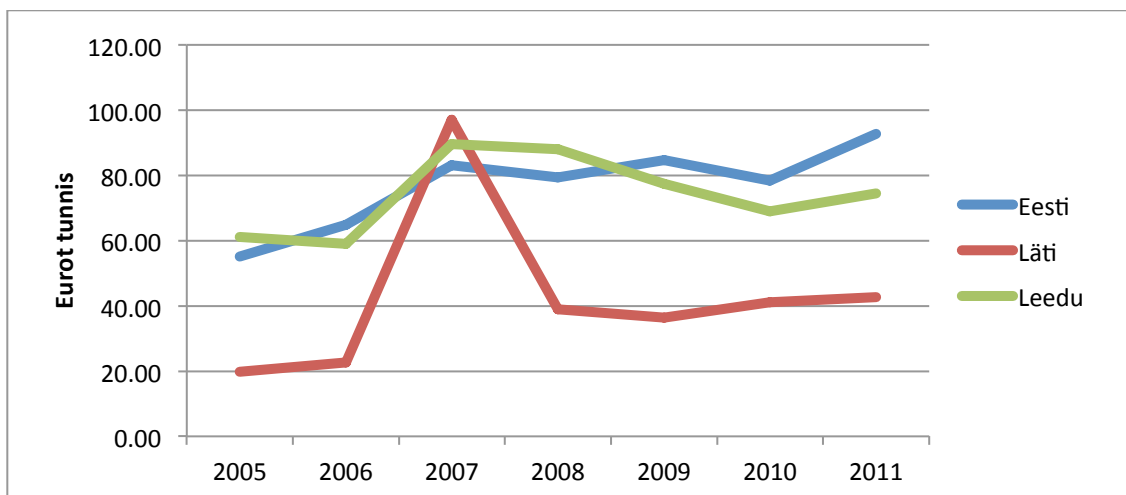

Joonis 7. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal finants- ja kindlustustegevus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Finants- ja kindlustustegevuse tunnitootlikkus tõusis Balti riikides aastatel 2005-2006. Seda kajastab joonis 7. Lätis ja Eestis hakkas aastast 2007 tööviljakus töötatud tunni kohta langema, kuid Leedus tõusis veel ühe aasta ning langus algas 2009.aastast. Aastatel 2009-2011 on tunnitootlikkused olnud küllaltki muutlikud ning riigiti suurte hüpetega. Majanduskriisi langusperiood Eestis kestis aastatel 2008 kuni 2009, kui näitaja langes 22,51%. Lätis kestis langusperiood aasta kauem ning tunnitootlikkuse langus oli 36,44%. Leedus oli näitaja vähenemine kõige ulatuslikum, aastal 2009 oli tööviljakus töötatud tunni kohta 12,89 eurot tunnis, mis oli 49,65% väiksem kui aastal 2008.

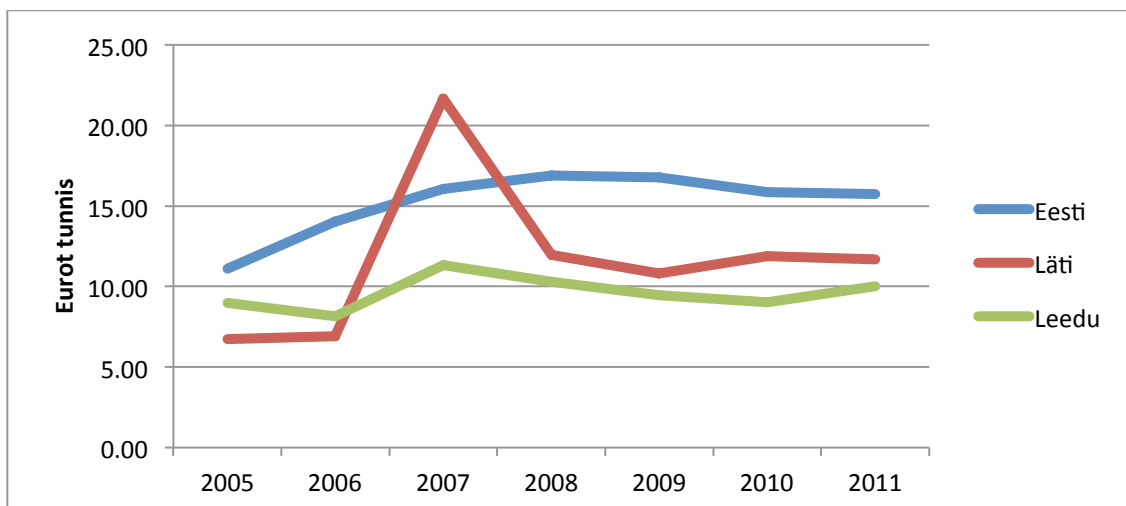
Kõikidel riikidel on olnud finants- ja kindlustustegevuse tunnitootlikkus küllaltki kõrge, kuid Eestis on olnud vaadeldavate aastate jooksul alati kõige suurem tööviljakus töötatud tunni kohta. Kõige madalam tunnitootlikkus on olnud Leedul, 12,89 eurot tunnis ning kõige kõrgem Eestis, 30,52 eurot tunnis.

Joonis 8. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal kinnisvaraalse tegevuse (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Vaadeldava perioodi alguses, aastal 2005, oli taaskord Lätis kinnisvaraalse tegevuse tunnitootlikkus kõige madalam, olles 19,80 eurot tunnis, samal ajal kui Eestis oli vastav näitaja 55,13 ning Leedus 61,20 eurot tunnis. Kaks aastat hiljem oli Lätis kõrgeim tunnitootlikkus, olles vahepeal tõusnud 97,04 euroni tunnis. Ka Eestis ja Leedus olid näitajad tõusnud, nagu näha jooniselt 8. Juba järgnevas, 2008.aastaks, oli Lätis toimunud antud valdkonnas suur 59,83%-line langus, kui tööviljakus töötatud tunni kohta oli vähenenud 38,98 euroni tunnis. Ka Leedus ja Eestis langes 2008.aastaks kinnisvaraalse tunnitootlikkus, kuid langus oli vaevu märgatav. Lätis langes vastav näitaja 2009.aastani ning seejärel hakkas vaikselt tõusma. Leedus toimus langus 2010 aastani. Kõige parem tunnitootlikkus antud valdkonnas ning vaadeldaval perioodil oli Lätil. Eestil õnnestus hoida tööviljakus töötatud tunni kohta küllaltki stabiilsena või pigem kasvu suunas ka pärast väikseid langusi aastatel 2008 ning 2010.

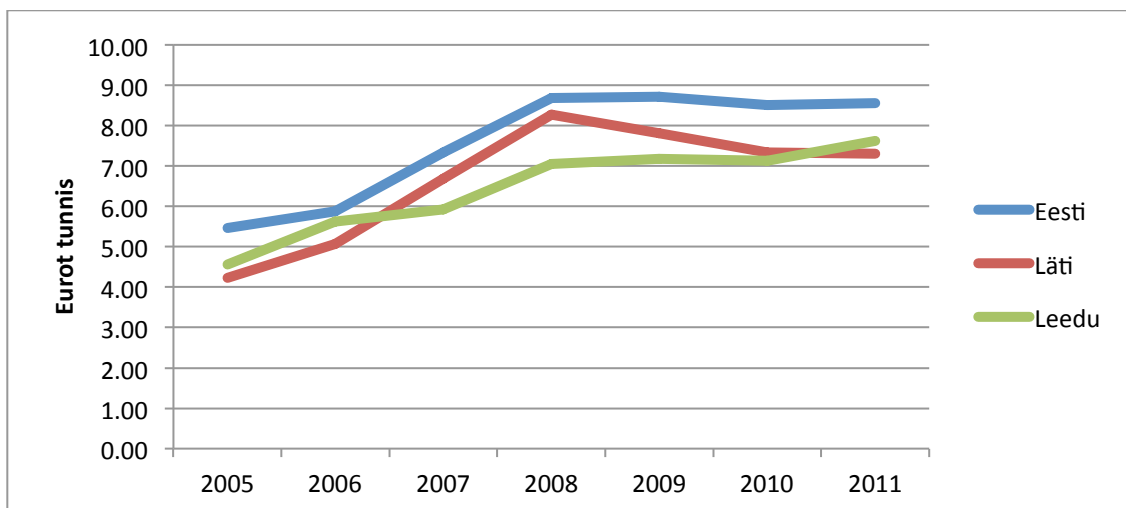

Joonis 9. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Kutse-, tehnikaalase ja haldustegevuse tunnitootlikkus on Eesti kasvanud aastast 2005 kuni 2008 ühtlaselt, jõudes 16,91 euronit tunnis. Seejärel aastani 2011 on tunnitootlikkus vaikselt kahanenud. Näiteks, 2009. ja 2011.aastal langes tööviljakus töötatud tunni kohta alla 1%, kuid 2010.aastal 5,33%.

Lätis on vaadeldava perioodi algusaastate tunnitootlikkuse muutus sarnane kinnisvara tunnitootlikkusele. Kui aastal 2005 oli tööviljakus töötatud tunni kohta 6,74 eurot tunnis, siis aastal 2007 oli vastav näitaja tõusnud 221,53%, olles 21,66 eurot tunnis, mis oli kõrgem kui teistes Balti riikides. 2008.aastaks oli tunnitootlikkus vähenenud 10,83 euronit tunnis ehk aastaga oli näitaja langenud 44,76%. Sellest hoolimata jäi tunnitootlikkus Lätis kõrgemaks kui Leedus, kus tööviljakus töötatud tunni kohta on püsinud vahemikus 8,15 kuni 11,31 eurot tunnis. Nagu näha jooniselt 9, oli kõige suurem tunnitootlikkuse kasv Leedus aastal 2007, kui võrreldes eelmise aastaga oli näitaja tõusnud 38,76%. Järgnevatel aastatel, kuni 2011.aastani tööviljakus töötatud tunni kohta langes ning tõusis taas 2011.aastal.

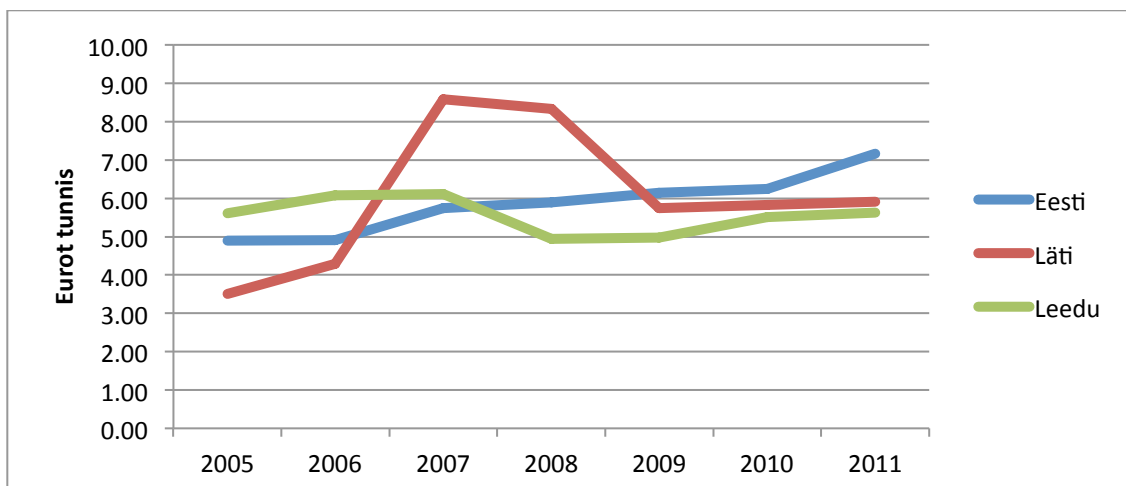
Joonis 10. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal avalik haldus, haridus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Ka avaliku halduse, riigikaitse, hariduse ja tervisehoiu tegevusvaldkonnas on tunnitootlikkus olnud kõrgeim kogu vaadeldava perioodi jooksul Eestis, nagu näha jooniselt 10. Aastaks 2008 oli tööviljakus töötatud tunni kohta tõusnud 5,46 eurolt tunnis 8,69 euroni tunnis. Pärast seda on tunnitootlikkus olnud küllaltki stabiilne, muutudes vähe. Sarnased muutused olid antud valdkonnas ka Lätis, kus tunnitootlikkus jõudis aastaks 2008 8,27 eurot tunnis tasemele, kuid pärast seda langes aastaks 2011 11,71% tasemele 7,31 eurot tunnis.

Leedus on sarnaselt eelnevalt mainitud Balti riikidele tööviljakus töötatud tunni kohta tõusnud. Kui Lätis ja Eestis vahemikus 2008-2010 oli märgata tunnitootlikkuse kahanemist, siis Leedus oli ainuke kahanemine aastal 2010, mil näitaja langes vaid 0,65%. Teistel aastatel on kasv jäänud 5,27% ja 23,49% vahele.

Võrreldes 2005. ja 2011.aastat, siis kõige rohkem on tunnitootlikkus kasvanud Lätis, 72,66%, seejärel Leedus, 67,31% ning Eestis kõige vähem 56,91%.

Joonis 11. Tunnitootlikkus Eestis, Lätis ja Leedus tegevusalal kunst, meelelahutus ja vaba aeg (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 1, Lisa 2, Lisa 3

Vaadeldava perioodi alguses, aastal 2005, oli tunnitootlikkus tegevusalal kunst, meelelahutus ja vaba aeg kõige kõrgem Leedus, olles 5,60 eurot tunnis, seejärel Eestis, kus tööviljakus töötatud tunni kohta oli 4,90 eurot tunnis ning Lätis 3,51 eurot tunnis. Eestis on kogu vaadeldava perioodi jooksul tunnitootlikkus tõusnud saavutades 2011.aastaks tunnitootlikkuse 7,16 eurot tunnis. Lätis oli taaskord suur tõus tööviljakuses töötatud tunni kohta aastaks 2007, kui tunnitootlikkus kunsti, meelelahutuse ja vaba aja valdkonnas oli 8,58 eurot tunnis. Järgmiseks aastaks oli näitaja langenud, kuid tunduvalt vähem, kui, näiteks, kutse- ja tehnikaalase või kinnisvaraalase tegevuse puhul. Suurem tunnitootlikkuse vähenemine oli aastal 2009. Ka Leedus oli aastal 2008 tunnitootlikkuse langus, kui jõuti tasemele 4,94 eurot tunnis. Pärast seda on tööviljakus töötatud tunni kohta vähemal või rohkemal määral tõusnud, nagu näha jooniselt 11.

Kõige kõrgem tunnitootlikkus on nii Eestis, Lätis kui ka Leedus olnud kõikide vaadeldavate aastate jooksul kinnisvaraalases tegevuses. Eestis oli vaadeldav näitaja antud valdkonnas kõige väiksem aastal 2005, olles 55,15 eurot tunnis ning kõige kõrgem 2011.aastal, olles 92,77 eurot tunnis. Lätis oli väikseim tunnitootlikkus kinnisvaraalasel tegevusel 19,18 eurot tunnis, aastal 2009, ning kõrgeim 97,04 eurot tunnis, aastal 2007. Sarnaselt Lätile oli ka Leedu kõrgeim tööviljakus töötatud tunni kohta aastal 2007, olles 89,65 eurot tunnis, kuid väikseim oli 59,02 eurot tunnis, aastal 2006.

Eestis on kinnisvaraalsele tegevusele järgnenud kõrgema tunnitootlikkusega finants- ja kindlustuse tunnitootlikkus ning seejärel info ja side. Aastal 2010 ületas info ja side tööviljakus töötatud tunni kohta, 24,65 eurot tunnis, finants- ja kindlustust, mille tunnitootlikkus oli sel hetkel antud valdkonna miinimum, 23,65 eurot tunnis. Maksimaalne finants- ja kindlustustegevuse tunnitootlikkus on olnud 30,52 eurot tunnis. Info ja side vaadeldava perioodi kõrgeim näitaja oli aastal 2010, olles 25,55 eurot tunnis ning väikseim aastal 2011, 15,51 eurot tunnis.

Kõige madalamad tunnitootlikkused kogu vaadeldava perioodi jooksul Eestis on olnud valdkonnas kunst, meelelahutus ja vaba aeg, hoolimata sellest, et tunnitootlikkused on iga aastaga tõusnud. Tööviljakused töötatud tunni kohta on jäänud vahemikku 4,9 eurot tunnis kuni 7,16 eurot tunnis.

Lätis on kinnisvaraalsele tegevusele järgnenud info ja side ning seejärel finants- ja kindlustustegevus. Aasta 2008 oli erand ning finants- ja kindlustustegevuse tunnitootlikkus tasemel 23,63 eurot tunnis ületas info ja side vastavat näitajat, mis oli 20,91 eurot tunnis. Info ja side kõige madalam tunnitootlikkus oli vaadeldaval perioodil aastal 2005, 14,37 eurot tunnis ning kõrgeim 38,47 eurot tunnis, aastal 2007. Samadel aastatel kui info ja side valdkonnas olid tööviljakused töötatud tunni kohta väikseimad ja kõrgeimad, olid ka finants- ja kindlustustegevuse kõrgeim, 25,73 eurot tunnis tunnitootlikkus ja madalaim 16,35 eurot tunnis.

Kuni 2009.aastani oli kõige madalam tunnitootlikkus Lätis põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkonnas. Põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tööviljakus töötatud tunni kohta on kasvanud iga aastaga. Aastal 2007 oli näitaja valdkonna madalaimal tasemel, olles 3,64 eurot tunnis ning aastaks 2011 oli tõusnud 6,52 euroni tunnis. Alates 2010.aastast on antud valdkonna tööviljakus töötatud tunni kohta olnud kõrgem kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tootlikkusest.

Sarnaselt Eestile domineerisid Leedus kõrge tunnitootlikkusega pärast kinnisvaraalsest tegevust aastatel 2007, 2008 ja 2011 finants- ja kindlustustegevus ning aastatel 2009 ja 2010 info ja side. Aastal 2009 oli finants- ja kindlustustegevuse madalaim tunnitootlikkus, olles 12,89 eurot tunnis. Kõrgeim tööviljakus töötatud tunni kohta oli 2008.aastal 25,60 eurot tunnis. Info ja side kõrgeim tunnitootlikkus 21,83 eurot tunnis oli aastal 2010 ning madalaim 18,54 eurot tunnis aastal 2011.

Kõige madalam tööviljakus töötatud tunni kohta Leedus on olnud kogu vaadeldava perioodi jooksul põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkonnas, kus madalaim tunnitootlikkus oli aastal 2009, olles vaid 2,77 eurot tunnis ning kõrgeim 2011.aastal 5,18 eurot tunnis. Sarnaselt Eestile ja Lätile on ka Leedus olnud kunst, meelelahutus ja vaba aeg küllaltki madala tunnitootlikkusega.

Joonisel 12 on kujutatud reaalselt tööjõu tootlikkust töötatud tunni kohta Eestis, Lätis ja Leedus. Jooniselt on näha, et Eestis on olnud vaadeldava perioodi jooksul kõige kõrgem tunnitootlikkus. Aastal 2008 oli tootlikkus 10,0 eurot tunnis, mis oli ka vaadeldaval perioodil madalaim. Pärast seda on näitaja pidevalt suurenenud jõudes 10,80 euronit tunnis. Kõige madalam tunnitootlikkus on olnud Lätis, mis on püsinud kõikide vaadeldavate aastate jooksul alla 8 eurot tunnis. Aastal 2005 oli tööviljakus töötatud tunni kohta vaid 5,9 eurot tunnis, kuid tõusis hüppeliselt 2007.aastaks 7,9 euronit tunnis. Vahepeal näitaja langes, kuid taastus perioodi lõpuks. Leedus kasvas sarnaselt Eestile tunnitootlikkus stabiilselt aastani 2008. Järgmisel aastal langes näitaja 8,30 euronit tunnis endiselt 8,8 eurot. Langus kestis vaid aasta ning alates 2010.aastast on olnud tunnitootlikkuse kasv märgatav. 2011. aastaks oli tööviljakus töötatud tunni kohta tõusnud 21,69% jõudes 10,10 euronit tunnis.

Kui võrrelda Balti riike EU 27 keskmise tunnitootlikkusega, siis jooniselt 12 on näha, et Baltimaade näitaja on Eestis ligi 3 korda madalam, sest just Eestil oli vaadeldavate riikide hulgast kõrgeim reaalne tööjõuviljakus töötatud tunni kohta, ning Lätis ja Leedus on vahe suuremgi. Üheks probleemiks võib pidada palkade kiiret kasvu, mis ilmneb vaadates joonist 13, millel on kujutatud tööjõu ühikukulu muutumist vaadeldavatel aastatel (2005.aasta on võetud baasaastaks). Kui tööviljakus töötatud tunni kohta on, nagu eelnevalt mainitud, kõikides vaadeldavates riikides tõusnud või langenud vähesel määral, siis tööjõu ühikukulu on kõikides riikides muutunud märgatavalt rohkem kui tööviljakus.

Eestis olid suurimad erinevused kahe näitaja vahel aastatel 2007 ja 2008, kui esimesel aastal suurenes tööjõu ühikukulu võrreldes 2006.aastaga 17,32%, samal ajal, kui tunnitootlikkus tõusis vaid 6,19%. 2008.aastal oli tööjõu ühiku kulu tõusnud 14,61%, aga tunnitootlikkus oli liikunud vastupidiselt ning vähenenud 2,91%. Veel võib välja tuua 2010.aasta, kui tööviljakus töötatud tunni kohta tõusis 4,85% ning tööjõu ühikukulu langes 4,97%.

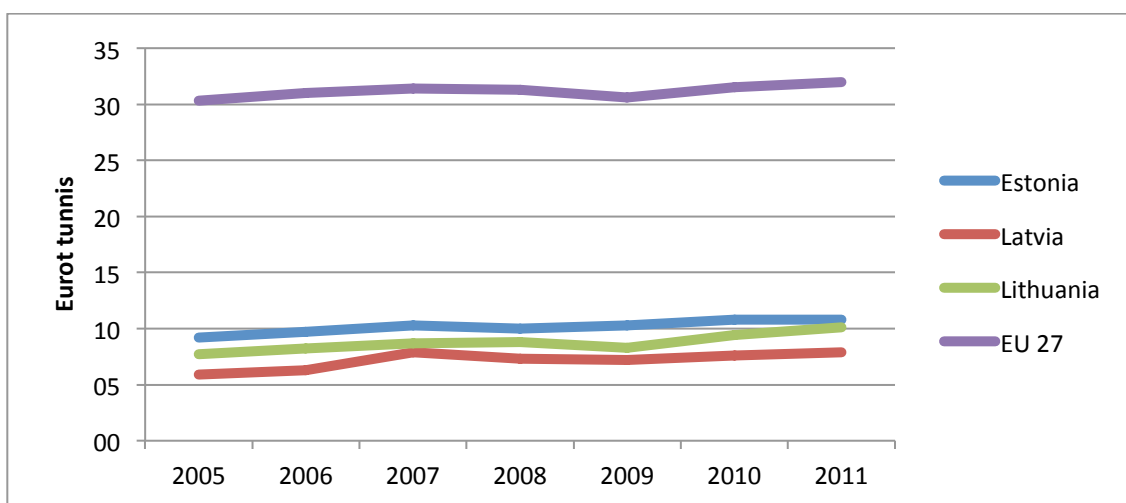
Lätis on olnud tunnitootlikkuse ja ühikukulu erinevused suuremad kui teistes Balti riikides. 2006.aastal oli tööviljakus töötatud tunni kohta tõusnud 6,78%, kuid tööjõu

ühikukulu 16,50%. Järgmisel aastal tõusid mõlemad näitajad küllaltki sarnaselt, kuid 2008.aastal, kui tööjõu ühikukulu tõusis 20,05% võrreldes eelmise aastaga, siis tunnitootlikkus hoopis langes 7,59%. Vastupidine efekt oli aastal 2010, kui tunnitootlikkus tõusis 5,56% ning tööjõu ühikukulu langes 10,10% võrreldes eelneva aastaga. Vaadeldava perioodi lõpus, aastal 2011, oli tõus stabiilsem – tööviljakus töötatud tunni kohta tõusis 3,95% ning ühikukulu 1,22%.

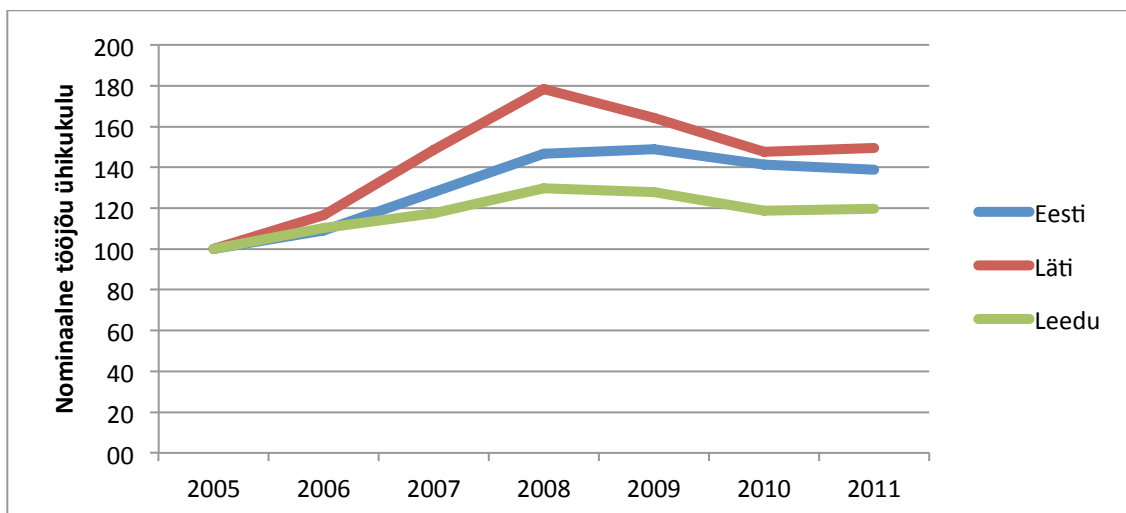
Aastatel 2006, 2007 ja 2008 tööjõu ühikukulu tõusis vastavalt 10,20%, 6,53% ja 10,39%. Samadel aastatel tõusis ka tunnitootlikkus, kuid väiksemal määral – 6,49%, 6,10% ja 1,15%. 2009.aastal mõlemad vaadeldavad näitajad langesid. Juba järgmisel aastal oli tunnitootlikkus tõusnud 13,25%, kuid langus tööjõu ühikukulus jätkus eelmise 1,47% asemel 6,97%-ga. Ka 2011.aastal olid erinevused näitajates küllaltki suured, kuigi mõlemad suurenesid. Tööjõu ühikukulu suurenes 0,67% ning tunnitootlikkus 7,45%.

Nende järgi võiks öelda, et Eesti on vähesel määral konkurentsivõimelisem kui teised Balti riigid, kuid üldiselt ollakse küllaltki sarnasel tasemel. Balti riikidest peaks Läti panustama enim konkurentsivõimelisuse suurendamisse.

Joonis 12. Reaalne tööjõu tootlikkus töötatud tunni kohta Eestis, Lätis, Leedus ja EU 27 (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 8

Joonis 13. Tööjõu ühikukulu Eestis, Lätis ja Leedus (nominaalne tööjõu ühikukulu)

Allikas: Lisa 16

Tööviljakuse suurendamiseks tuleks pöörata tähelepanu faktoritele, mis tootlikkust mõjutavad. Suuremate teadmiste ning kogemustega tööline suudab teha tööd ühes tunnis rohkem kui keegi, kellel neid omadusi on vähem. Seega tuleks panustada tööjõu harimisse ning nende teadmiste ja oskuste täiustamisele.

Ka tehnoloogia arengul on suur roll, sest uuem ning efektiivsem masinakapital võimaldab töö tegemist muuta kiiremaks ning seeläbi suurendada tööviljakust tunnis. Välja on pakutud variant, et riigi panus peaks või võiks olla tehnoloogia- ja teadustegevuse subsideerimises ning rahastamises, mis aitaks antud tööviljakust suurendavat faktorit efektiivsemaks teha ning arendada. (Productivity:..., lk 38)

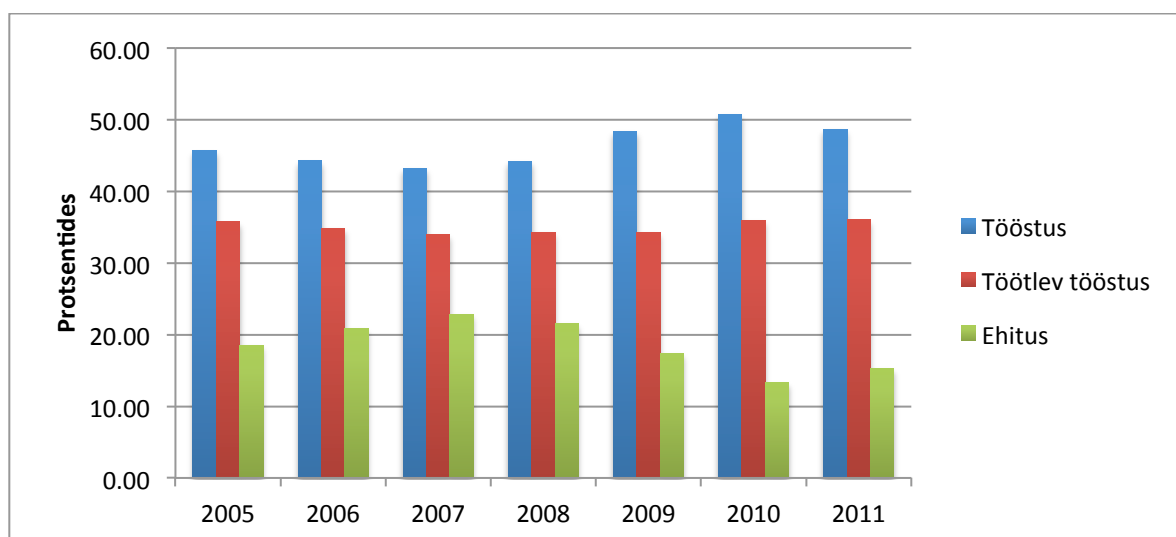
Konkurentsivõimelisemaks muutumisel on oluline tootlikkust tõsta, et jõuda lähemale teiste riikide tasemeni. Väikestel riikidel, nagu Eesti, Läti ja ka Leedu, on konkurentsivõimelisus oluline ka just seetõttu, et eelnevalt on olnud pikalt võõra võimu all ning pärast iseseisvumist on tähtis majanduslik olukord võimalikult heale tasemele saada.

2.2. Majandusstruktuur Eestis, Lätis ja Leedus

Majandusstruktuuri võrdlemiseks on kasutatud kolme peamist sektorit - primaarset, sekundaarset ning tertsaarset sektorit ning nendes lisandväärtuste ning tööhõivete osakaalude ja struktuuride muutusi.

Eestis on kõikide vaadeldavate aastate jooksul olnud kolmest sektorist väikseim primaarne sektor, mis on moodustanud SKP-st 2,15 kuni 3,50%. Madalaim oli primaarse sektori toodetud lisandväärtus aastal 2009, olles 299,7 miljonit eurot ning kõrgeim 2011.aastal olles 566,9 miljonit eurot. 2011.aastaks oli primaarne sektor kasvanud 60,08% võrreldes 2005.aastaga.

Sekundaarse sektori osakaal SKP-st on olnud märkimisväärselt suurem kui esmasektori. Aastal 2005 moodustas sekundaarne sektor Eestis SKP-st 40,95% olles 5135,9 miljonit eurot. Sekundaarne sektor oli tõusvas trendis aastani 2007 jõudes 6626,7 miljoni euroni, mis on vastava perioodi kõige kõrgem tase. Majanduslanguse perioodil, aastatel 2008 ja 2009 töötleva majanduse toodetud lisandväärtus langes. Madalamail hetkel oli toodetud lisandväärtus 5011,6 miljonit eurot. Aastaks 2011 oli sektori suuruseks 6452,3 miljonit eurot. Kõige suurem osa sekundaarsest sektorist on olnud tööstusel, olles alati üle 40% ning 2010.aastal ka üle 50% sektorist ning väikseim osa ehitusel. Jooniselt 14 on näha, et struktuuris toimusid peamised muutused tööstuse ja ehituse osakaalude muutusel. Aastani 2007 ning 2011.aastal tõusis ehituse osakaal sekundaarses sektoris, moodustades aastatel 2006, 2007 ja 2008 üle 20% sektorist ning tööstuse osakaal langes. Aastast 2008 kuni 2010 oli struktuuri muutus vastupidine. Kõige vähem on vaadeldavate aastate jooksul muutunud töötleva tööstuse osakaal majandussektoris, mis on püsinud küllaltki stabiilselt 33,94% ja 36,04% vahel.

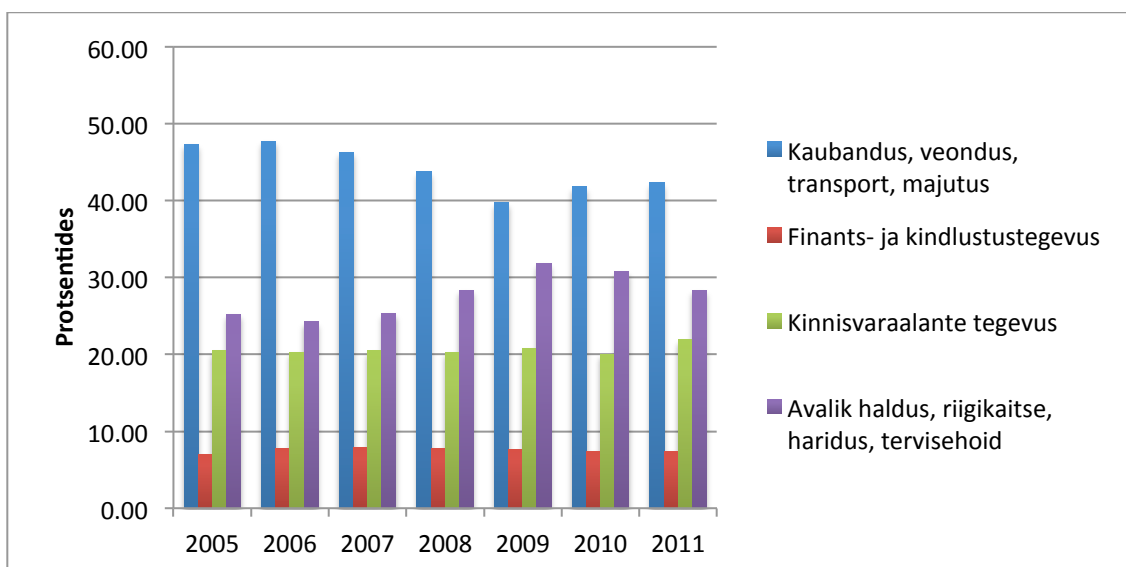

Joonis 14. Tegevusalade osakaalud sekundaarses sektoris Eestis (protsentides)

Allikas: Lisa 17

Tertsiaarne sektor on olnud Eestis kõige kõrgema lisandväärtuse toodanguga ning kõige kõrgema osakaaluga SKP-st. Tertsiaarne ehk teenindussektor on moodustanud SKP-st keskmiselt 45% kõikidel aastatel. Kõige kõrgem toodetud lisandväärtus oli aastal 2008, 7461,1 miljoni euro juures. Kahel järgnevalt aastal sektorimaht küll vähenes, kuid vaadeldava perioodi viimaseks aastaks oli peaaegu taastunud tipuaegne tase. Kõige suurema osa kolmandast sektorist moodustab kaubandus, veondus, transport ja majutus, mis ületab ka sekundaarse sektori kõrgeima, tööstuse, tegevusvaldkonna lisandväärtusi. Küllaltki suur osa on ka avalikul haldusel, riigikaitset, haridusel ja tervisehoiul.

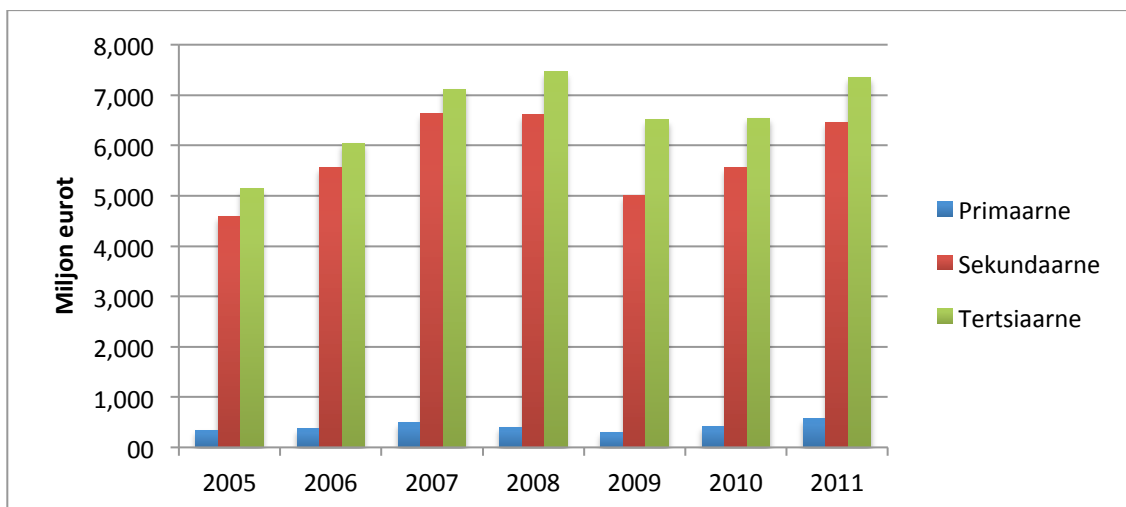
Kaubandus, veondus, transport ja majutus on tegevusala, mis on hõivanud teenindussektorist suurima osa kõikidel vaadeldud aastatel, nagu on näha jooniselt 15. Perioodi alguses oli osakaal sektorist üle 47%, kuid langes aastast 2007 ning 2009.aastaks moodustas antud valdkond 39,75%, seega langus oli 16,75%. Suuremad muutused olid ka avaliku halduse, riigikaitse, hariduse ja tervisehoiu tegevusvaldkonna osakaalus vaadeldavas sektoris. Nimelt, kasvas just selle tegevusvaldkonna osa sektorist nendel aastatel, kui kaubanduse, veonduse, transpordi ja majutuse osakaal vähenes. Perioodi alguses moodustas 25,25% teenindussektorist ning 2009.aastaks oli osatähtsus tõusnud 31,53%, moodustades sektori mahust 31,88%. Stabiilseimad osad sektorist olid kinnisvaraala tegevus ning finants- ja kindlustustegevus, mis muutusid vaadeldava perioodi jooksul vähe.

Joonis 15. Tegevusalade osakaalud tertsiaarses sektoris Eestis (protsentides)

Allikas: Lisa 20

Joonisel 16 on kajastatud kolme sektori suurused Eestis.

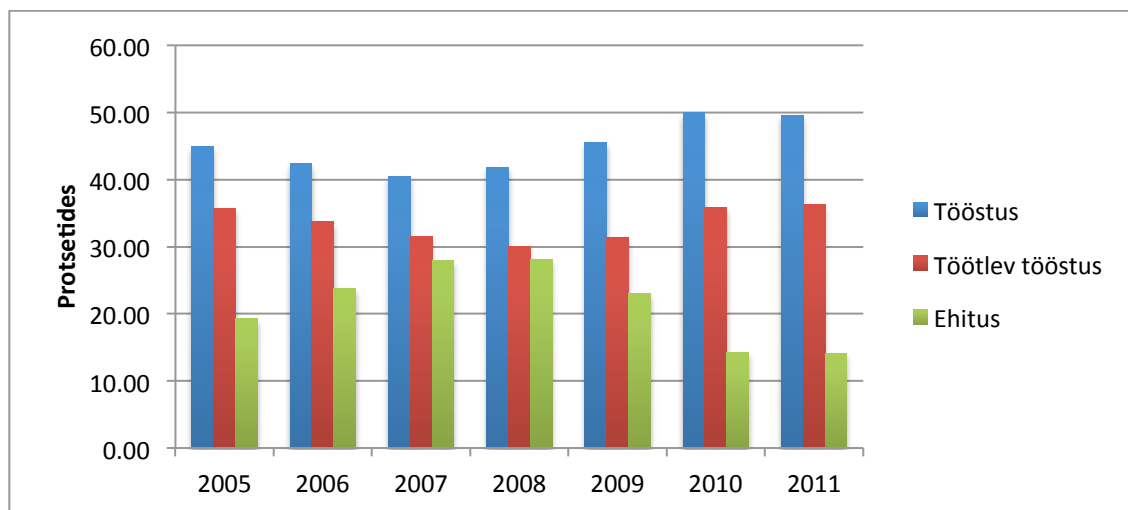
Joonis 16. Primaarne, sekundaarne ja tertsiaarne sektor Eestis (miljonit eurot)

Allikas: Lisa 9, Lisa 23, Lisa 24

Lätis on sarnaselt Eestile olnud primaarne sektor ehk põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi toodetud lisandväärtus kõige madalamal tasemel. Esmasektori maht on liikunud kasvades. Vaid aastal 2008 oli 5% langus, kuid juba järgmisel aastal ning vaadeldava perioodi lõpuni on toimunud lisandväärtuse kasv. 2005.aastal olnud 448,3 miljonilt eurot on primaarse sektori maht kasvanud 2011.aastaks 924,5 miljoni euroni, mis teeb vaadeldava perioodi kasvaks ligi 106%.

Sekundaarne sektor on tõusnud ja langenud Lätis sarnaselt esmasektorile, kuid lisandväärtuse toodang on olnud mitmeid kordi suurem. Aastal 2005 oli antud sektori maht 4123,5 miljonit eurot, mis moodustas tol ajal 31,90% SKP-st. 2006-ndal, 2007-ndal ja 2008.aastal tõusis lisandväärtuse toodang 7461,1 miljoni euroni. 2009.ndal aastal vähenes sektorimaht ligikaudu 22%, olles SKP-st 31,25%. Töötleva majanduse osakaal kogutoodangust on jäänud vaadeldavate aastate jooksul 21,25% ja 34,79% piiridesse. Suurima osakaalu sekundaarsest sektorist moodustab tööstus, mille osatähtsus on varieerunud 40,47% kuni 49,95%-ni. Erinevalt Eestist suurenes tööstuse osatähtsuse vähenemisel ehituse osa majandussektorist. Ehituse osakaal kasvas aastani 2008, mil valdkond moodustas sektorist 28,13%. Kasv oli 45,68%. Pärast majanduslangust hakkas vähenema ehituse osakaal ning suurenenud tööstus, mis kasvas madalaimalt tasemelt 22,56% ning 2011.aastaks oli osa

46,90% sektorist. Stabiilseim on olnud Läti sekundaarses sektoris töötleva tööstuse osa. Tegevusvaldkondade osakaale majandussektoris kajastab joonis 17.

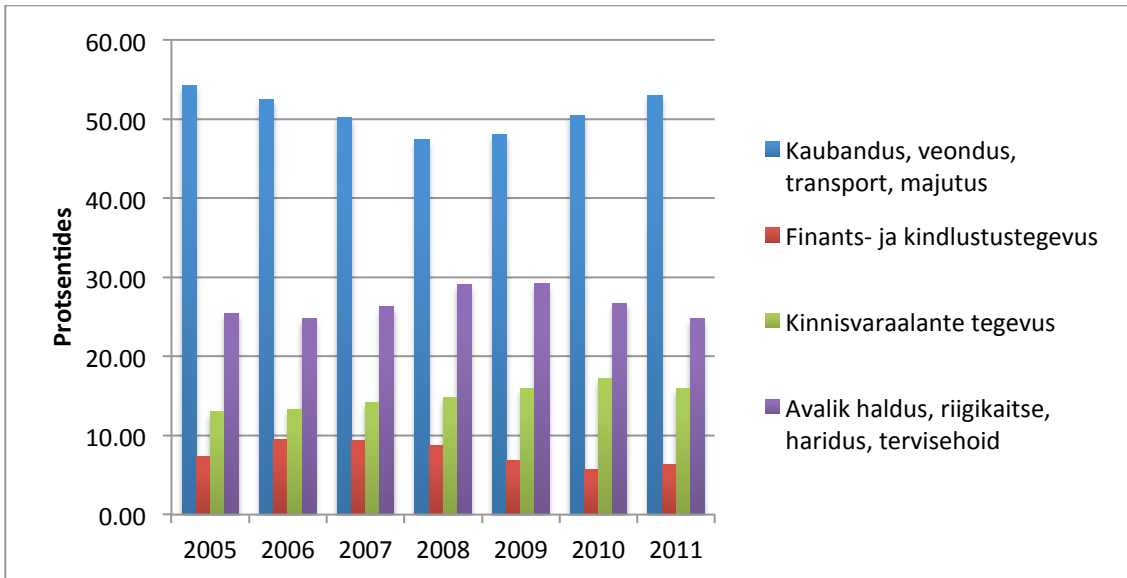

Joonis 17. Tegevusvaldkondade osakaal sekundaarses sektorist Lätis (protsentides)

Allikas: Lisa 18

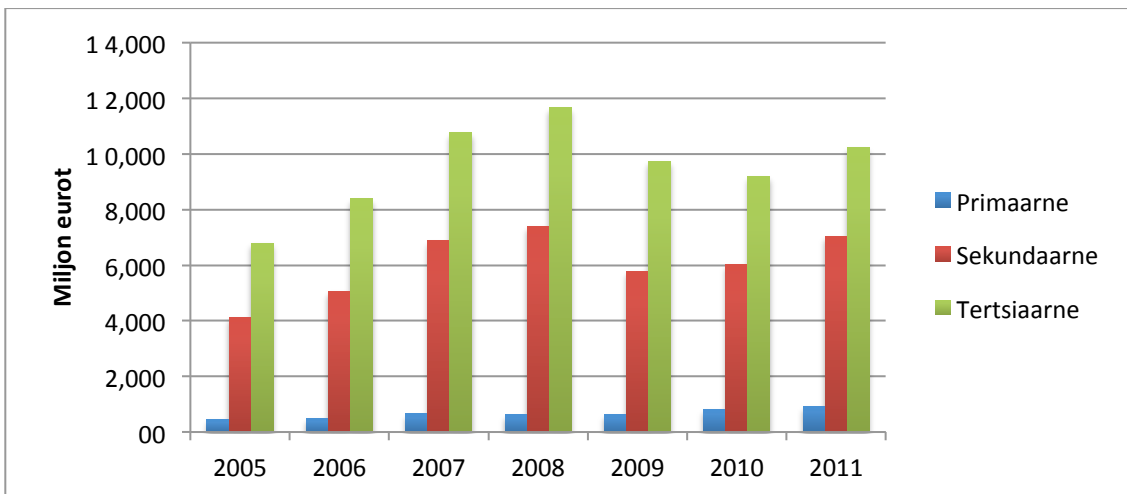
Ka Lätis on teenindussektori osakaal SKP-st olnud kõikidel aastatel suurima osakaaluga. Sarnaselt eelnevatele vaadeldud sektoritele tõusis ka tertsiaarses sektoris toodetud lisandväärtus aastani 2008. Selleks ajaks oli jõudnud maht kasvada 71,8% jõudes 11662,3 miljoni euron. Kahel järgneval aastal kolmanda sektori maht vähenes 9190 miljoni euron ning seejärel taas tõusis. Läti majanduse kogutoodangust on tipp hetkel teenindussektor moodustanud 52,52%. Kuigi aastal 2005 oli toodetud lisandväärtus väiksem, siis ka sel hetkel oli teenindussektor 52,50% sisemajanduse kogutoodangust. Aastal 2007 ja 2008, kui sektori maht suurenes, siis osakaal SKP-st vähenes, püüdes ligi 50%. Sama olukord oli aastal 2010 ja 2011.

Kõige suurema lisandväärtusega on teenindussektoris olnud kaubandus, transport, majutus ja toitlustus, mida kajastab joonis 18. Aastal 2007 moodustas just see valdkond sektorist 54,25%, kuid langes aastaks 2009 11,53%. Pärast seda hakkas tähtsus sektorist kasvama. Sel ajal, kui kaubandus, transport, majutus ja toitlustuse valdkonnas oli langus, kasvas aastatel 2007 kuni 2009 avalik haldus, haridus, riigikaitse ja tervisehoiu tegevus. Kõige stabiilsema osakaaluga on olnud finants- ja kindlustustegevus. Kinnisvaraala tegevus kasvas 2006.aastast 2010.aastani, kuid iga-aastased sektori osakaalud kasvasid 4-7%.

Joonis 18. Tegevusvaldkondade osakaal tertsiaarses sektoris Lätis (protsentides)

Allikas: Lisa 21

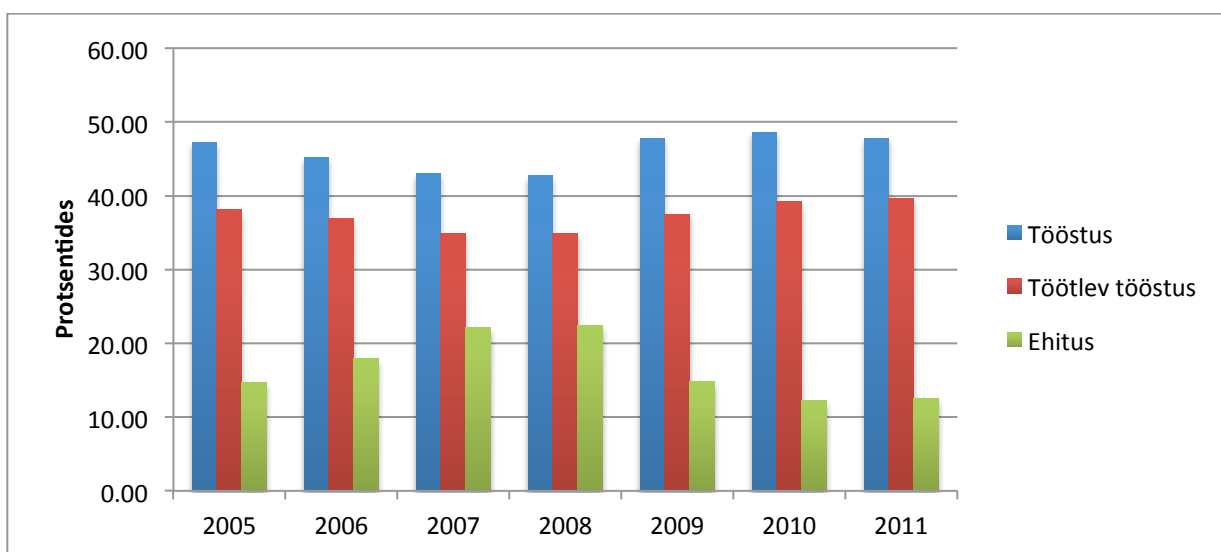
Joonis 19. Primaarne, sekundaarne ja tertsiaarne sektor Lätis (miljon eurot)

Allikas: Lisa 10, Lisa 23, Lisa 24

Sarnaselt eelnevalt vaadeldud Eestile ja Lätile, on ka Leedus primaarne sektor võrreldes kahe järgnevaga tunduvalt tagasihoidlikum, nagu näha joonisel 20. Perioodi alguses oli toodetud lisandväärtus 904 miljonit eurot, moodustades SKP-st 4,3% ning aastaks 2008 tõusis 1065,1 miljoni euroni, kuid SKP-st osakaal oli vähenenud 3,3%ni. 2009.aastal oli

emassektori maht vähenenud 36,7%, kuid hakkas seejärel taas tõusma, mida kajastab joonis 19. Aastaks 2011 oli saavutatud peaaegu tipuaegne maht, olles 1059,5 miljonit eurot.

Nagu näha jooniselt 20, on töötleva majanduse toodetud lisandväärtus olnud Leedus küllaltki ühel tasemel teenindussektoriga. Sekundaarses sektoris toodetud lisandväärtus on olnud kõikide aastate jooksul kõrgem kui 10000 miljonit eurot. 2005.aastal, kui sektori suurus oli 10022,2 miljonit eurot, moodustas töötlev majandus Leedu sisemajanduse koguproduktist 47,80%, mis on vaadeldava perioodi jooksul selle sektori suurim osakaal. 2008.aastani tõusis sekundaarse sektori toodetud lisandväärtus jõudes 14566,7 miljoni euron. Sektori kasv hakkas jälle 2010.aastal ning 2011.aastaks oli maht 14389 miljonit eurot ja moodustas SKP-st 46,48%. Suurima lisandväärtusega tegevusvaldkond sekundaarses sektoris oli nagu teistes Balti riikideski, tööstus, kuid olulist rolli omas töötleva tööstuse osakaal, mis moodustas kõikidel vaadeldavatel aastatel sektorist rohkem kui 42%. Kõige suurem osatähtsus oli 48,65% aastal 2010. 2006-2008.aastal tööstuse osakaal vähenes ning ehituse oma suurenes. 2008 aastal, kui ehituse osakaal oli suurim ehk 22,39%, moodustas tööstus 42,70%, mis oli antud perioodi jooksul madalaim. Töötlev tööstus suurenes ja vähenes sarnaselt tööstusele.

Joonis 20. Tegevusalade osakaal sekundaarses sektoris Leedus (protsentides)

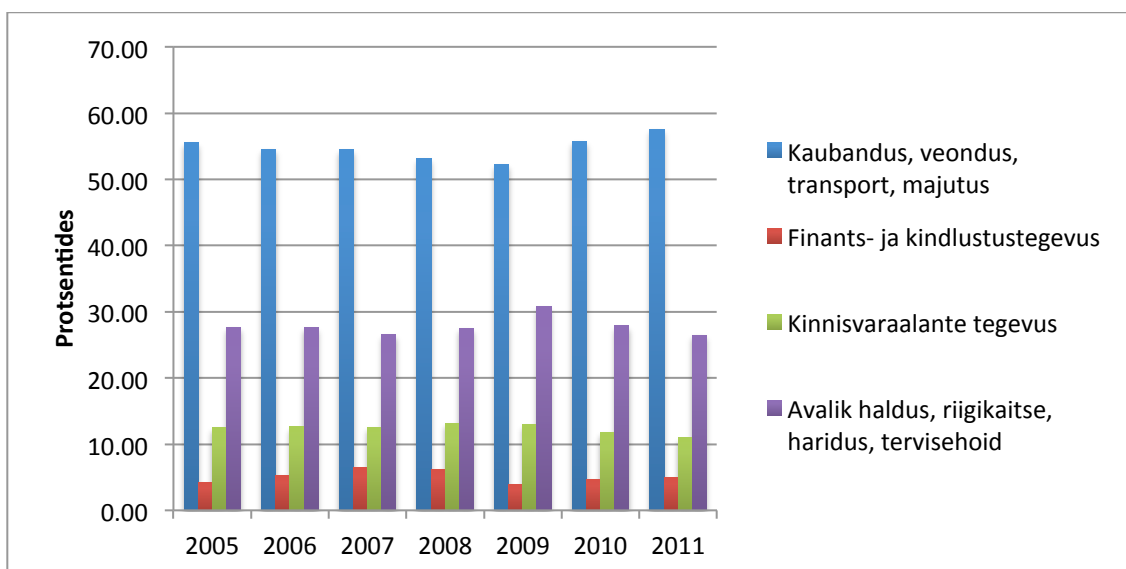
Allikas: Lisa 19

Teenindussektori suurus on samuti olnud kõrgel tasemel, ületades alates 2006.aastast 10 000 miljoni euro piiri. 2005.aastal oli tertsiaarse sektori toodetud lisandväärtus 9694,1

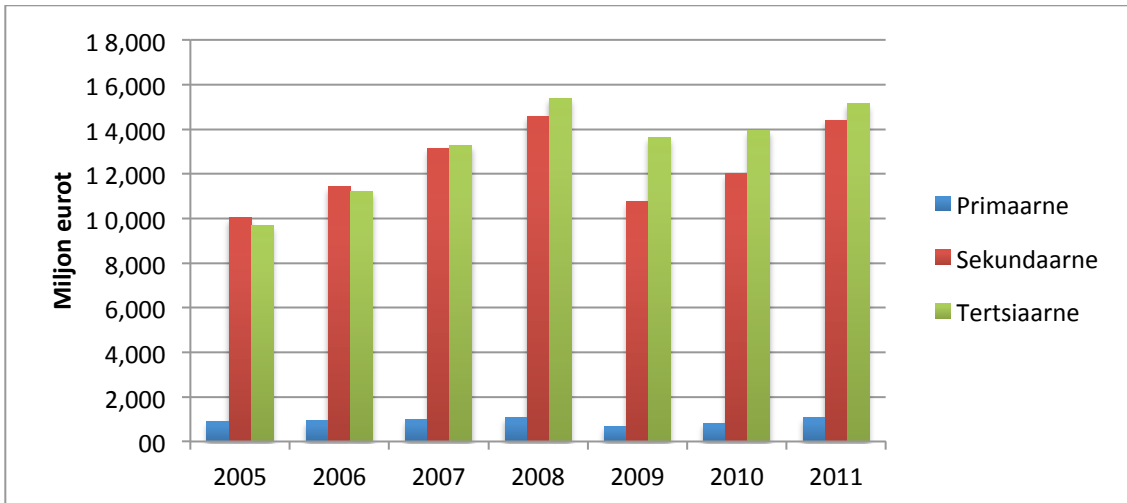
miljonit eurot, mis oli 46,2% Leedu SKP-st ning seega jäi alla sekundaarsele sektorile. Ka 2006.aastal oli sekundaarne sektor suurem ning moodustas seega ka suurema osa riigi sisemajanduse koguproduktist. Tasakaal muutus aastal 2007, kui teenindussektor oli kasvanud 13 290 miljoni euroni. Edaspidised aastad on just selle sektori toodetud lisandväärtus olnud suurem töötlevas majanduses toodetust. Ka tertsiaarse sektori tippaeg oli aastal 2008, mil osakaal SKP-st oli 47,49% ning maht 15 393,7 miljoni eurot. 2009.aastal oli langus, kuid juba 2010.aastal oli taas märgata kasvu. 2011.aastaks oli teenindussektori suurus 15 146,3 miljoni eurot, olles seega algaastast 56,2% suurem.

Leedus on olnud tegevusalade osakaal tertsiaarses sektoris küllaltki muutlikud – tõusud vahelduvad langustega. Sarnaselt Eestile ja Lätile andis suurima osa teenindussektorist kaubandus, veendus, transport ja majutus, mille osakaal sektorist on olnud kõikidel aastatel üle 50%. Ka avalikul haldusel, riigikaitse, haridusel, tervisehoiul on olnud küllaltki suur osatähtsus. Seost, nagu oli Lätis ja Eestis nende kahe tegevusvaldkonna vahel, kui ühe suurenedes teine vähenes ning vastupidi, Leedus märgata ei ole. Kinnisvaraalse tegevuse osakaal oli kord langenud, kord suurenenud vähesel määral, kuid pärast 2009.aastat kuni vaadeldava perioodi lõpuaastani, on osakaal langenud 16,36% võrreldes 2008.aastaga. Finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus on olnud madalaim. Tertsiaarse sektori tegevusvaldkondade osakaalud on vaadeldavad joonisel 21.

Joonis 21. Tegevusvaldkondade osakaalud tertsiaarses sektoris Leedus (protsentides)

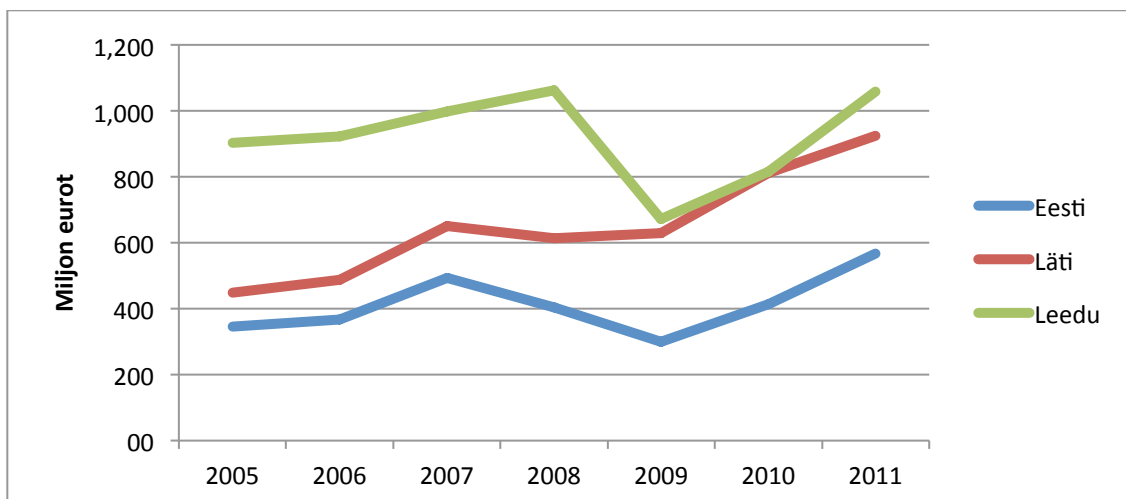
Allikas: Lisa 20

Joonis 22. Primaarne, sekundaarne ja tertsiaarne sektor Leedus (miljon eurot)

Allikas: Lisa 11, Lisa 23, Lisa 24

Jooniselt 22 on näha, et primaarne sektor, kuhu kuulub põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük on Eestis olnud küllaltki väikse lisandväärtusega võrreldes Läti ja Leeduga, jäädes 299,7 miljoni euro ja 566,9 miljoni euro vahele ning olles ka kõige väiksema osakaaluga SKP-st. Leedus, kus esmasektor oli kõige suurem Balti riikidest, oli lisandväärtuste vahemik 671,4 miljoni euro ning 1059,5 miljoni euro vahel, mis on ligi kaudu 2 korda rohkem kui Eestil. Osakaal sisemajanduse koguproduktist oli primaarses sektoris Leedus suurim aastani 2008. 2009.aastast on suurim esmase sektori osakaal riigi SKP-st Lätis. Kõige suurem muutus, kui võrrelda algus- ja lõppaastat, on olnud Lätis, kus esmasektoris põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi lisandväärtus on tõusnud 106%. Eestis oli muutus 64% ning Leedus, hoolimata vahepealsest suurest langusest aastal 2009, 17%.

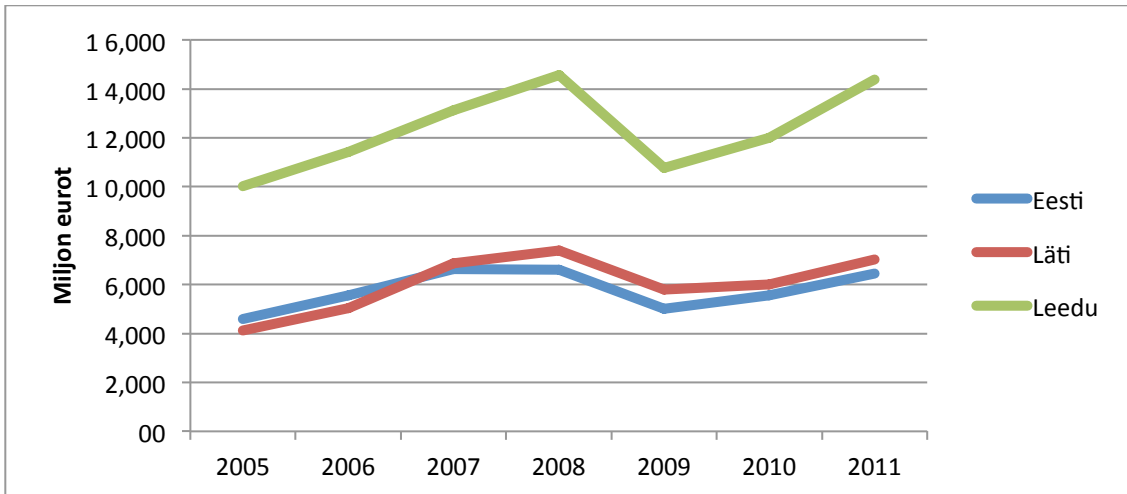

Joonis 23. Primaarne sektor Eestis, Lätis ja Leedus (miljonid eurod)

Allikas: Lisa 9, Lisa 10, Lisa 11

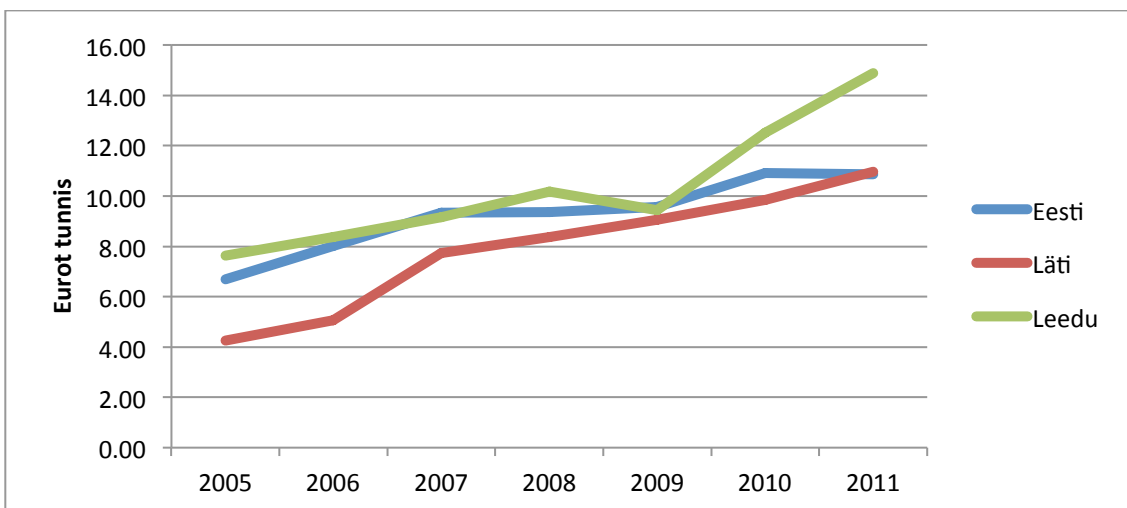
Sekundaarne sektor on sarnaselt esmasele sektorile kõige suurem võrreldavate riikide seas Leedus, mida on näha jooniselt 23, ning Eestis ja Lätis on sektori maht olnud küllaltki sarnasel tasemel. Leedus oli aastal 2005 töötlev tööstus üle 10 000 miljoni euro ning tõusis aastaks 2008 14 566,7 miljoni euroni ehk 45,3%. Hoolimata 26%-lisest langusest aastaks 2009, kui sektori suurus oli peaaegu perioodialgsel tasemel, hakkas taas töötlev majandus tõusma ning 2011.aastaks tõusis sektori suurus taaskord üle 14 000 miljoni euro. Lätis jäi sektori suurus 4123 miljoni euro ja 7395 miljoni euro vahele ning Eestis 4579 miljoni euro ja 6626 miljoni euro vahele, mis jättis Eesti 2007.aastast madalamaile tasemele. Seega oli Leedu sekundaarne sektor taas ligi 2 korda kõrgem kui teistes Balti riikides.

Hoolimata sellest, et Eestis oli toodetud lisandväärtus sekundaarses sektoris kolme riigi seas madalaim, moodustas kõikide aastate jooksul töötlev majandus SKP-st Eestis protsentuaalselt rohkem kui Lätis. Eestis varieerus osakaal 35,9% ja 41,5% vahel, Lätis 31,3% ja 34,8% vahel. Kõige suurem osakaal oli Leedus, moodustades alati üle 45% SKP-st, kohati ka üle 50%. Kõrgeima lisandväärtusega on olnud vaadeldavatel riikidel sekundaarses sektoris tööstuse tegevusala.

Joonis 24. Sekundaarne sektor Eestis, Lätis ja Leedus aastatel (miljonid eurod)

Allikas: Lisa 23

Joonis 25. Tootlikkus sekundaarses sektoris Eestis, Lätis ja Leedus (eurod tunnis)

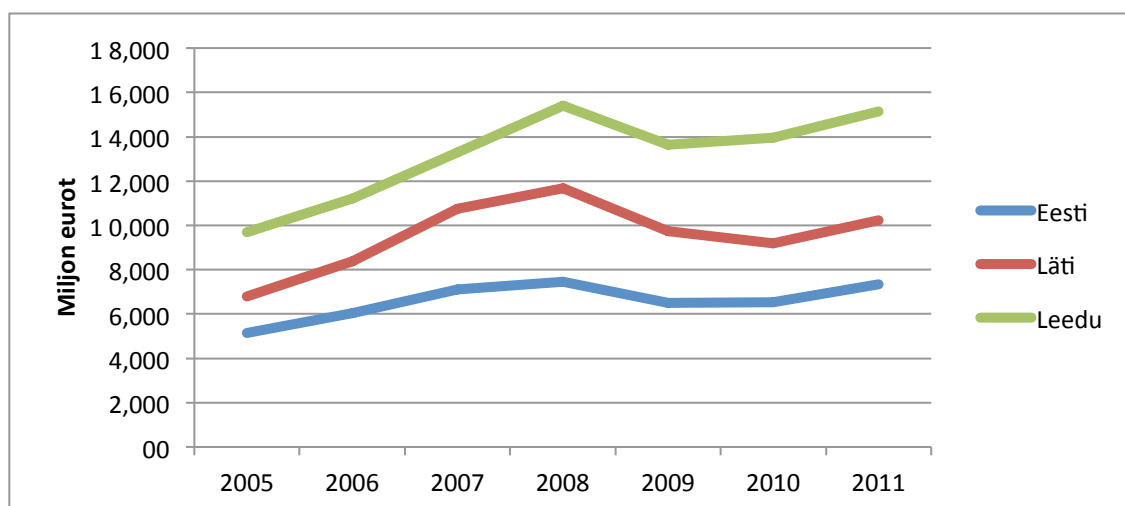
Allikas: Lisa 25

Tunnitootlikkus sekundaarses sektoris on olnud Leedus enamikel vaadeldavatel aastatel kõige suurem. Vaid 2007, ning 2009 oli tunnitootlikkus suurim Eestis - esimesel aastal oli tööjõuviljakus 9,34 eurod tunnis ning teisel aastal 9,55. Alates 2009.aastast kasvas Leedus tootlikkus suurel kiirusel, jõudes 2011.aastaks 14,88 euronit tunnis. 2011.aastani oli Lätis kõige madalam tööviljakus, nagu näha jooniselt 25, kuid aastaks 2011 ületas Läti

sekundaarse sektori tunnitootlikkus Eesti tööviljakust 9 sendiga. Eestis püsis vastav näitaja vahemikus 6,68 kuni 10,92 eurot tunnis.

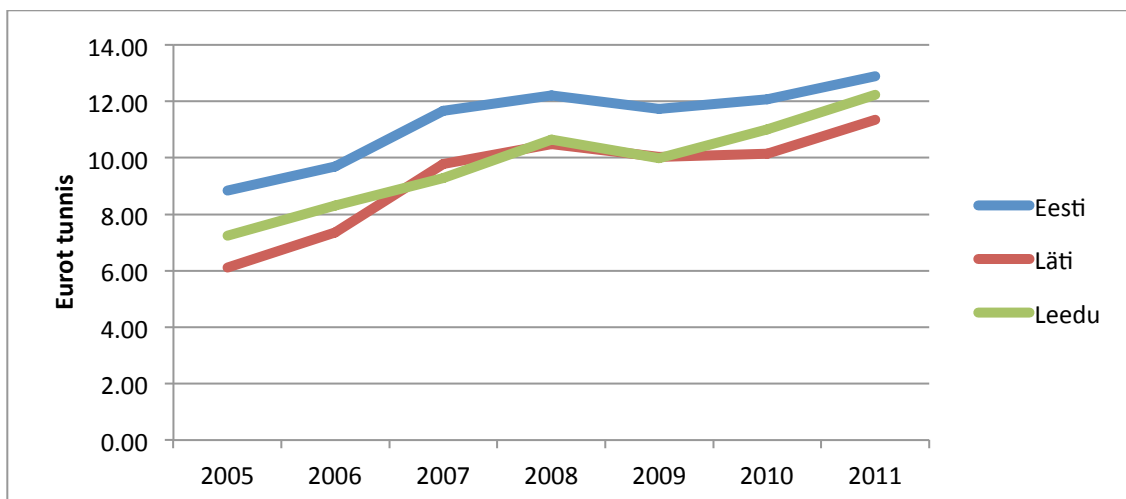
Jooniselt 26 on näha, et ka kolmas sektor on Leedus kõige kõrgemal tasemel ning Eestis madalaimal. Eestis oli tertsiaarne sektor aastal 2005 5235,9 miljonit eurot, Lätis 6787,5 miljonit eurot ning Leedus 9694,1 miljonit eurot. 2008.aastaks oli Eestis tõusnud kolmandas sektoris toodetud lisandväärtus 7461,1 miljoni euroni, kasvades 45,27%, kuid endiselt jäadi alla Lätile ja Leedule, kus toodetud lisandväärtus oli suurenenud protsentuaalselt rohkem, Lätis 71,82% ning Leedus 58,79% ning seetõttu suurenes Eesti vahe Läti ja Leeduga veelgi. 2009.aastaks olid teenindussektori lisandväärtused langenud. Kõige väiksem langus oli seekord Eestis. Leedus kui ka Eestis oli tertsiaarne sektor tõusnud taas aastaks 2010. Lätis oli langus ka aastal 2010. 2011. aastaks oli Leedus sektori toodetud lisandväärtuse suurus 15146,3 miljonit eurot, Lätis 10220,8 miljonit eurot ning Eestis endiselt kõige madalamal tasemel, olles 7352,3 miljonit eurot.

Aastatel 2005-2008 oli teenindussektori osakaal SKP-st Eestis 44-45%, mis oli sarnane vaadeldavatel aastatel Leedule, kus tertsiaarse sektori osakaal sisemajanduse koguproduktist oli vaid 1-2 protsendipunkti võrra kõrgem kui Eestis. Järgnevatel aastatel vahe suurenes, sest Leedus osakaal tõusis. Lätis oli osakaal SKP-st kõikidel vaadeldavatel aastatel kõrgeim. Kõikides Balti riikides on olnud suurim osakaal teenindussektoris kaubanduse, transpordi, toitlustuse ning majutuse tegevusalal.

Joonis 26. Tertsiaarne sektor Eestis, Lätis ja Leedus (miljon eurot)

Allikas: Lisa 24

Joonis 27. Tootlikkus tertsiaarses sektoris Eestis, Lätis ja Leedus (eurot tunnis)

Allikas: Lisa 26

Joonis 27 kajastab tunnitootlikkust Balti riikide teenindussektorites. Eestis on olnud kõikide aastate jooksul tunnitootlikkus kõige kõrgem. Tipphetkel enne majanduslangust, aastal 2008, oli tööviljakus töötatud tunni kohta 12,21 eurot tunnis. 2011.aastaks oli näitaja tõusnud 12,88 euronit tunnis. Lätis ja Leedus on tunnitootlikkus olnud madalam ning kord on olnud Leedul kõrgem ja kord Lätis. 2011.aastaks oli Leedus tunnitootlikkus 12,24 eurot tunnis ning Lätis 11,35 eurot tunnis. Tertsiaarse sektori tööviljakus töötatud tunni kohta langes majanduslanguse ajal Lätis ja Leedus enim, kuid võrreldes primaarsektoriga tõusis tunnitootlikkus väga aegaselt ning seetõttu võib öelda, et enim kannatas kriisi tõttu kokkuvõttes tertsiaarne sektor kõikides Balti riikides.

Et suurendada konkurentsivõimelisust läbi tootlikkuse suurendamise ning tõhustamise, tuleks spetsialiseeruda kõrgemate lisandväärtustega tegevustele. (Eesti Panga...) Balti riigid peaksid panustama kaubanduse, transpordi, majutuse ja toitlustuse ning teenindussektori ning tööstusse ehk majandussektori edendamisse ning arendamisse.

KOKKUVÕTE

Tootlikkus on oluline majandusnäitaja, mis näitab väljundi ja sisendi suhet ning annab informatsiooni riigi või regiooni konkurentsivõimelisusest. Väljundi all on enamasti mõistetud kaupu või teenuseid ning sisendina panust nende valmimisse kas inim- või masinkapitali näol. Mõjutatud võib tootlikkus olla mitmetest erinevatest faktoritest, nagu loodusvarade kättesaadavus, geograafiline paiknemine, tehnoloogia areng, mikro- ja makroökoonoomiline keskkond ning paljud teised.

Tootlikkust on võimalik mõõta mitmete viiside näol, kuid enim kasutatav on tööviljakus, kus sisendina vaadeldakse tööga hõivatute arvu või vastava väljundi loomiseks kulunud töötatud tundide arvu. Viimane on eelistatum, sest kajastab, erinevalt tööga hõivatute kasutamisele, ka vähema kui täiskohaga töötavate panust, võtab arvesse ka füüsilisest isikust ettevõtjate arvu, ületunde ning üheaegselt mitmel kohal töötamist. Töötatud tundide arvu tootlikkuse leidmisel kasutati ka antud bakalaureusetöös.

Väljundina võib vaadelda nii sisemajanduse koguprodukti, kui eesmärgiks on saada informatsiooni riigi või regiooni üldise tootlikkuse kohta. Sellisel juhul jagatakse SKP antud juhul töötatud tundide arvuga. Kui soovitakse analüüsida täpsemalt tegevusvaldkonna tootlikkust, siis on väljundiks vastava tegevusvaldkonna lisandväärtus. Tegevusvaldkondade analüüsimiseks kasutati antud bakalaureusetöös NACE Rev.2 jaotust, millega valdkonnad jagunesid üheteistkümneks – põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük; tööstus; töötlev tööstus; ehitus; finants- ja kindlustustegevus; kinnisvaraalaane tegevus; info ja side; kutse-, tehnikaalaane ja haldustegevus; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid; kaubandus, transport, majutus ja toitlustus.

Majandusstruktuuri võib Fisheri-Clarki teooria järgi jaotada kolmeks sektoriks: primaarseks, sekundaarseks ning tertsiaarseks. Esimese alla kuuluvad eelnevalt välja toodutest põllumajanduse, metsajamajanduse ja kalapüügi valdkonda. Sekundaarne sektor moodustub tegevusvaldkondadest tööstus, töötlev tööstus ja ehitus ning finants- ja kindlustustegevus, kinnisvaraalaane tegevus, avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid ning kaubandus, transport, majutus ja toitlustus moodustavad tertsiaarse sektori. Majandusstruktuur annab

ülevaate sellest, kuidas ja kui efektiivselt kasutatakse olemasolevaid ressursse ning millised on valdkonnad, millesse enim panustatakse.

Oluline on tootlikkuse kõrval vaadata ka tööjõu ühikukulu, sest tänu sellele on võimalik mõista reaalselt konkurentsivõimelisust. Nimelt, peab tootlikkus liikuma samas suunas ning samas kiiruses tööjõu ühikukuluga, mis näitab, kui suurte tööjõukuludega luuakse ühte ühikut SKP-d. Juhul, kui tootlikkus küll kasvab, kuid tööjõu ühikukulu kasvab kiiremini, on vaadeldav riik vähem konkurentsivõimeline, sest palgad tõusevad kiiremini kui tootlikkus. Seega ei pruugi vaid tootlikkuse kiire areng tähendada väga head tulemust majanduses.

Käesolevas bakalaureusetöös on analüüsitud eelnevalt nimetatud näitajaid Balti riikides aastatel 2005-2011. Põhilised andmed on autor leidnud Eurostatis ning seejärel arvutanud soovitud näitajate suurused, nagu tootlikkused, majandusstruktuuri suurused jne.

Eestis, võrreldes teiste Balti riikidega, on tööviljakused töötatud tunni kohta olnud küllaltki kõrged. Näiteks, on tunnitootlikkus olnud Eestis kõrgeim järgmistel tegevusaladel: põllumajandus, metsamajandus, kalapüük; finants- ja kindlustustegevus; kutse- ja tehnikaalane ja haldustegevus; avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervishoid. Aasta 2007 oli kutse ja tehnikaalasel ja haldustegevusel tunnitootlikkus suurem, kui järgmiseks aastaks langes suurel kiirusel, nagu oli tõusnud. Perioodi lõpuks oli veel paljudes teistes tegevusvaldkondades tunnitootlikkus suurem kui Lätis ja Leedus. Sekundaarsesse sektorisse kuuluvad tööstus, töötlev tööstus ja ehitus oli need alad, milles tööviljakus Leedule alla jäi. Kõige suurema tunnitootlikkusega valdkond oli Balti riikides kinnisvaraalane tegevus ning madalaima tööviljakusega töötatud tunni kohta Eestis kunst, meelelahutus ja vaba aeg, Leedus ja Lätis põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, kuigi 2009.aastast oli madalaima tunnitootlikkusega Lätis sarnaselt Eestile kunst, meelelahutus ja vaba aeg. Sektorite põhisel vaatlusel oli kõige suurem tootlikkus Eestil tertsiaarses ja primaarses sektoris ning Leedus sekundaarses.

Hoolimata sellest, et tunnitootlikkused on Eestis suuremad, siis toodetud lisandväärtused sektorites on Eestis kõige madalamad alates 2007.aastast, kui Läti sekundaarse sektori lisandväärtused olid suuremad kui Eestis.

Kõige konkurentsivõimelisem Balti tiigritest on Eesti, sest tööjõu ühikukulu ning reaalne tööjõu tootlikkus tunni kohta on kasvanud stabiilsemalt kui Lätis või Leedus. Siiski pole erinevus ülemäära suur ning kolm riiki on küllaltki sarnase konkurentsivõimelisusega. Seega

võib öelda, et esitatud hüpotees, mille järgi Eesti on võrreldes teiste Balti riikidega konkurentsivõimelisem ning suuremate tootlikkustega, peab paika. Teine seatud hüpotees, mis väidab, et majanduskriisis kannatas enim sekundaarne sektor tuleb tagasi lükata, sest kõige rohkem mõjutas majanduslangus tertsiaarset ehk teenindussektorit.

Siiski jääb probleem, et Balti riikides on tootlikkus kordades madalam kui EU 27 tootlikkus, mis on tingitud Balti riikides kiiresti kasvavast palgast võrreldes tootlikkuse kasvuga. Et suurendada riikide konkurentsivõimelisust tuleks suunata ressursid suurema lisandväärtusega kaupade või teenuste tootmisele, et suurendada tootlikkust. Tööviljakust on võimalik tõsta ka tehnoloogiat arendades või uute seadmete, mis on efektiivsemad, kasutusele võtuga. Samuti võib tööjõu seas suurendada haridust, teadmisi ja oskusi ning seeläbi kasvatada tootlikkust kvalifitseeritud tööjõu osakaalu suurenemisega ühiskonnas.

SUMMARY

PRODUCTIVITY AND ECONOMIC STRUCTURE: ESTONIA IN COMPARISON WITH OTHER BALTIC COUNTRIES

Lii Raasuke

Productivity is one of the indicators which shows the effectiveness of an economy. It is important because it shows the competitiveness of a region or a country. There are several things that influence the effectiveness of productivity – technology, macroeconomical and microeconomical environment, geographical location, human and machine capital, natural resources etc. The best way to measure productivity is to use labour productivity – either labour productivity per person employed or per hours worked. The second one is more favorable because it takes into account the full-time jobs, part-time jobs, worked overtimes and working on two jobs at once so it is more accurate. It is very important when analysing productivity to also analyse labour unit cost. It is important because if those two indicators grow equally then the country is more competitive. Otherwise the wages grow too fast and productivity grows slower (or decreases).

Economic structure shows how much and how a country's resources are used. The Fisher-Clark's theory divides economic structure into three sectors – primary, secondary and tertiary. The first one includes agriculture, forestry and fishing, the second one manufacturing, industry and construction and the tertiary sector consists of wholesale and retail trade, transport, accommodation and food service activities, financial and insurance activities, real estate activities and public administration, defence, education, human health and social work activities.

The aim of this Bachelor Thesis is to analyse the productivity and economic structure of three Baltic states – Estonia, Latvia and Lithuania. The hypothesis set are “Estonia has the highest productivity and is the most competitive in comparison with other Baltic countries” and “The secondary sector was most influenced by the economical crisis”. To find out if the

hypothesis stand the author has analysed the productivities in all three countries by economic activities, sectors and in general by gross domestic production.

In most of the economic activities and also in primary and tertiary sectors during 2005-2011 the productivity has been the highest in Estonia which shows that Estonia is a little bit more competitive even though the value added has been at the lowest level in all sectors and economic activities. The competitiveness can be seen when analysing the productivity and labour unit cost in three countries shows that in Estonia they have been most equal although in the other two countries it hasn't been much worse. It can be said that the first hypothesis stands and Estonia has the highest productivity and is the most competitive. The second hypothesis is rejected because most influenced was the tertiary sector.

The problem arises however, when comparing the productivity of the Baltic countries to EU 27 productivity, which clearly shows that the labour productivity in Baltic countries is several times lower than in EU 27. The problem is the most evident when comparing productivity and labour unit cost – wages in the Baltic states are growing too fast. In order to increase productivity it is necessary to improve technology and to increase the competence and skills of the workforce via education and to contribute to the high value added activities.

KASUTATUD KIRJANDUS

Country and Lending Groups. The World Bank.

<http://data.worldbank.org/about/country-classifications/country-and-lending-groups>
(23.05.2014)

Eesti Panga töötuba Finantskonverentsil: kõrge lisandväärtusega tegevused kasvataks ka sissetulekuid. Pärnu Konverentsid.

<http://www.konverentsid.ee/eesti-panga-tootuba-finantskonverentsil-korge-lisandvaartusega-tegevused-kasvataks-ka-sissetulekuid/> (23.05.2014)

Euroopa Ühenduse majandus tegevusalade klassifikaator. Eurostat.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:NACE/et (

Freeman, R. Labour productivity indicators.

<http://www.oecd.org/dataoecd/57/15/41354425.pdf> (21.04.2014)

Kalle, E. (2013) Tootlikkusealane evolutsioon Eestis. Tallinn: TTÜ Kirjastus

Katouzian, M.A. (1970). The Development of the Service Sector: A new Approach. – *Oxford Economic Papers*. Vol.22, no. 3. pp. 362-382.

Labour productivity per hour worked. Eurostat.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/dataset?p_product_code=TSDEC310

Lal, K. Valu Added by Industry – A Problem of International Comparison.

<http://publications.gc.ca/Collection/Statcan/13F0031M/13F0031MIE2000002.pdf>
(24.04.2014)

Macroeconomics – Nominal vs. Real GDP, and the GDP Deflator. Investopedia.

<http://www.investopedia.com/exam-guide/cfa-level-1/macroeconomics/nominal-real-gdp-deflator.asp> (24.04.2014)

McMillan, M., Rodrik, D. (2011). Globalization, structural change and productivity growth.

<http://www.nber.org/papers/w17143>

Measuring productivity. (2011). Organisation for Economic Co-Operation and Development.

Meriküll, J., Rõõm, T., (2013). Tootlikkuse ja palkade arengud.

<http://www.konverentsid.ee/wp-content/uploads/2013/04/eesti-panga-tootuba-tootlikkuse-ja-palkade-arengud.pdf> (25.05.2014)

Mertsina, T. (2006) Sisemajanduse koguprodukti arvestus ja selle revisjonid. – *Kroon ja Majandus. Vol 3. pp. 33-44.*

Mertsina, T., Jānes, T. (2012). Töäjõu ühikukulu majanduse konkurentsivõime näitajana. – Eesti Statistika kvartalikiri. 4/12

Mõisted. Statistikaamet.

http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/20Teenindus/TE_112.htm
(05.04.2014)

NACE Rev.2. Eurostat.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-07-015/EN/KS-RA-07-015-EN.PDF (24.04.2014)

NUTS – Nomenclature of territorial units for statistics. Eurostat.

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nuts_nomenclature/introduction
(05.04.2014)

NUTS regioonide metaandmed. Statistikaamet.

<http://www.stat.ee/50364> (05.04.2014)

Productivity – Key to Economic Success. Centre for the Study of Living Standards.

<http://publications.gc.ca/collections/Collection/C89-4-54-1998E.pdf> (21.04.2014)

Taat, T. (2014). Regionaalne SKP piirkondade ja majandussektorite järgi.

Rosenberg, M. Sectors of the Economy.

<http://geography.about.com/od/urbaneconomicgeography/a/sectorseconomy.htm>
(24.04.2015)

Tanning L., Tanning T., (2013). Estonian, Latvian and Lithuanian Companies' Working Efficiency Before and After the Economic Crisi. – *International Journal of Business and Social Science. Vol. 4. No. 6.*

Sharp, A., Arsenault J., Harrison Peter. (2008) The Relationship between Labour Productivity and Real Wage Growth in Canada and OECD Countries. – *Centre for the Study of Living Standards research report No 8.*

Šidlauskaitė, B., Miškinis, A. (2013) The development of economic structure and inter – industry linkages in the Baltic countries. – *Ekonomika. Vol.92(02). pp. 32-48.*

LISAD

Lisa 1. Eesti tootlikkused aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	5,09	5,74	8,00	7,85	6,67	8,57	10,29
Tööstus	6,67	8,12	9,82	9,87	10,48	11,93	11,72
Töötlev tööstus	6,02	7,28	8,67	8,62	8,54	9,84	9,98
Ehitus	8,53	9,29	9,58	9,66	9,46	10,59	10,65
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus	7,82	8,49	10,03	9,92	9,23	10,11	10,76
Info ja side	15,51	16,71	22,08	21,97	24,51	25,55	20,79
Finants- ja kindlustustegevus	26,59	30,31	30,52	29,27	23,65	27,50	26,48
Kinnisvaraalaane tegevus	55,13	64,84	83,17	79,42	84,73	78,47	92,77
Kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus	11,11	14,02	16,04	16,91	16,77	15,87	15,75
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	5,46	5,87	7,34	8,69	8,72	8,52	8,56
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	4,90	4,91	5,74	5,89	6,14	6,25	7,16

Allikas: autori arvutatud Eurostati andmete alusel

Lisa 2. Tootlikkuste muutused Eestis aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük		12,89	39,38	-1,86	-15,09	28,56	20,09
Tööstus		21,79	20,98	0,51	6,14	13,84	-1,77
Töötlev tööstus		21,05	19,05	-0,60	-0,93	15,32	1,37
Ehitus		8,96	3,02	0,91	-2,09	11,98	0,56
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus		8,59	18,15	-1,08	-6,92	9,43	6,45
Info ja side		7,76	32,14	-0,50	11,58	4,21	-18,61
Finants- ja kindlustustegevus		14,01	0,68	-4,11	-19,19	16,27	-3,69
Kinnisvaraalaane tegevus		17,62	28,25	-4,51	6,69	-7,39	18,22
Kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus		26,24	14,40	5,42	-0,86	-5,33	-0,77
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid		7,60	25,03	18,30	0,37	-2,33	0,56
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg		0,34	0,59	2,64	4,14	1,77	14,59

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 3. Läti tootlikkused aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	1,81	1,92	3,64	3,70	4,01	6,01	6,52
Tööstus	4,54	5,22	8,03	8,78	9,65	11,09	12,41
Töötlev tööstus	4,13	4,75	7,04	7,41	8,06	9,49	10,83
Ehitus	3,92	5,23	8,20	9,02	9,54	7,56	7,95
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus	5,91	6,86	8,70	9,00	8,88	9,26	11,27
Info ja side	13,70	14,69	38,47	20,91	19,76	18,98	19,10
Finants- ja kindlustustegevus	14,37	20,15	25,73	23,63	17,82	16,35	18,71
Kinnisvaraalaane tegevus	19,80	22,63	97,04	38,98	36,35	41,16	42,71
Kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus	6,74	6,91	21,66	11,96	10,83	11,87	11,70
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	4,23	5,07	6,68	8,27	7,82	7,34	7,31
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	3,51	4,29	8,58	8,33	5,74	5,82	5,91

Allikas: Autori arvatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 4. Tootlikkuste muutused Lätis aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük		5,76	90,18	1,48	8,60	49,60	8,56
Tööstus		15,11	53,72	9,29	9,98	14,91	11,86
Töötlev tööstus		14,94	48,38	5,21	8,79	17,77	14,07
Ehitus		33,51	56,92	9,96	5,73	-20,75	5,18
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus		16,13	26,79	3,45	-1,37	4,30	21,67
Info ja side		7,26	161,83	-45,63	-5,52	-3,93	0,64
Finants- ja kindlustustegevus		40,20	27,67	-8,15	-24,60	-8,23	14,44
Kinnisvaraalaane tegevus		14,26	328,85	-59,83	-6,77	13,25	3,75
Kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus		2,60	213,37	-44,76	-9,50	9,65	-1,42
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid		19,86	31,81	23,78	-5,48	-6,14	-0,48
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg		22,32	99,92	-2,68	-31,04	1,35	1,51

Allikas: Autori arvatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 5. Leedu tootlikkused aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	2,61	3,06	3,82	4,72	2,77	3,95	5,18
Tööstus	8,39	8,96	9,58	19,59	10,52	13,82	16,13
Töötlev tööstus	7,72	8,31	8,86	9,83	9,57	12,77	15,32
Ehitus	5,75	7,24	8,84	10,09	6,93	8,74	10,74
Kaubandus, veendus, majutus ja toitlustus	7,70	8,20	9,31	10,42	9,98	11,81	13,30
Info ja side	18,49	21,31	19,60	20,12	19,28	21,83	18,54
Finants- ja kindlustustegevus	13,27	19,18	20,94	25,60	12,89	16,75	22,58
Kinnisvaraalaane tegevus	61,20	59,02	89,65	88,05	77,48	69,07	74,57
Kutse-, tehnikaalaane ja haldustegevus	8,99	8,15	11,31	10,30	9,46	9,02	10,04
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	4,56	5,63	5,92	7,06	7,18	7,13	7,62
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	5,60	6,08	6,11	4,94	4,98	5,51	5,63

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 6. Tootlikkuste muutused Leedus aastatel 2007-2011 tegevusvaldkondade kaupa (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük		17,27	25,15	23,37	-41,24	42,48	31,25
Tööstus		6,87	6,88	9,63	0,20	31,39	16,65
Töötlev tööstus		7,62	6,64	10,94	-2,71	33,47	19,96
Ehitus		25,86	22,16	14,03	-31,25	26,10	22,83
Kaubandus, veendus, majutus ja toitlustus		6,47	13,52	11,93	-4,24	18,28	12,70
Info ja side		15,21	-7,99	2,63	-4,15	13,20	-15,08
Finants- ja kindlustustegevus		44,53	9,16	22,28	-49,65	29,95	34,81
Kinnisvaraalaane tegevus		-3,56	51,89	-1,79	-12,00	-10,86	7,97
Kutse-, tehnikaalaane ja haldustegevus		-9,38	38,76	-8,93	-8,10	-4,65	11,21
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid		23,49	5,27	19,17	1,68	-0,65	6,90
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg		8,45	0,59	-19,24	0,79	10,82	2,17

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 7. Eestis, Lätis ja Leedus aastatel 2005-2011 töötatud tundide arv kokku (tuhandetes tundides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	1 214 695	1 274 204	1 282 286	1 265 070	1 060 142	1 035 418	1 133 544
Läti	2 203 745	2 291 069	1 998 546	2 112 513	1 764 264	1 632 306	1 671 254
Leedu	2 732 844	2 760 373	2 868 390	2 895 638	2 636 244	2 349 272	2 328 610

Allikas: Eurostat

Lisa 8. Reaalne tööjõu tootlikkus tunnis Eestis, Lätis, Leedus ja EU 27 (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	9,2	9,7	10,30	10,00	10,30	10,80	10,80
Läti	5,9	6,3	7,90	7,30	7,20	7,60	7,90
Leedu	7,7	8,2	8,70	8,80	8,30	9,40	10,10
EU 27	30,3	31,0	31,4	31,3	30,6	31,5	32,0

Allikas: Eurostat

Lisa 9. Lisandväärtused Eestis tegevusvaldkonna ja aastate kaupa (miljonites eurodes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	345,5	366,7	493,4	404,7	299,7	413,2	566,9
Tööstus	2093,6	2459,3	2866,2	2918,2	2423,1	2819,7	3143,0
Töötlev tööstus	1637,0	1937,1	2249,4	2268,9	1719,8	1995,4	2325,1
Ehitus	848,6	1169,5	1511,1	1421,4	868,7	739,0	984,2
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus	2429,6	2881,4	3294,0	3263,9	2586,6	2732,1	3110,9
Info ja side	445,4	510,8	618,8	689,8	645,6	620,2	667,2
Finants- ja kindlustustegevus	357,0	468,2	566,2	576,3	493,4	485,1	545,0
Kinnisvaraalaane tegevus	1052,7	1223,3	1456,0	1507,3	1352,4	1307,9	1609,7
Kutse-, tehnikaalane ja haldustegevus	753,1	913,3	1108,6	1208,5	1077,7	1124,6	1151,5
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	1296,6	1462,9	1799,3	2113,6	2074,2	2011,8	2086,7
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	273,5	314,8	369,8	336,3	286,9	281,7	300,0

Allikas: Eurostat

Lisa 10. Lisandväärtused Lätis tegevusvaldkonna ja aastate kaupa (miljonites eurodes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	448,3	487,0	651,4	614,0	629,8	812,6	924,5
Tööstus	1852,7	2143,7	2781,8	3097,5	2638,4	3004,2	3488,1
Töötlev tööstus	1474,6	1702,1	2168,0	2218,9	1813,7	2154,3	2557,3
Ehitus	796,2	1202,4	1923,9	2080,8	1335,8	855,8	987,1
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus	3682,4	4397,5	5409,6	5527,2	4668,6	4639,8	5414,6
Info ja side	561,9	618,5	725,2	855,5	727,4	721,1	761,0
Finants- ja kindlustustegevus	497,3	792,5	1003,4	1016,3	669,9	518,7	642,6
Kinnisvaraalne tegevus	881,5	1115,8	1527,4	1729,9	1550,2	1576,9	1628,3
Kutse-, tehnikaalne ja haldustegevus	675,7	816,1	1152,4	1551,3	1224,2	1186,9	1293,1
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	1726,3	2078,3	2825,6	3388,9	2838,1	2454,6	2535,3
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	326,2	416,1	579,4	676,4	431,1	404,3	435,3

Allikas: Eurostat

Lisa 11. Lisandväärtused Leedus tegevusvaldkonna ja aastate kaupa (miljonites eurodes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Põllumajandus, metsamajandus, kalapüük	904,0	921,7	997,8	1061,5	671,4	815,4	1059,5
Tööstus	4732,6	5159,4	5643,2	6219,3	5135,9	5834,2	6878,8
Töötlev tööstus	3816,7	4210,7	4575,9	5085,9	4037,4	4696,4	5701,7
Ehitus	1472,9	2042,9	2896,6	3261,5	1589,1	1461,7	1808,5
Kaubandus, veondus, majutus ja toitlustus	5389,8	6118,0	7246,6	8190,6	7122,5	7774,6	8724,9
Info ja side	769,1	839,0	962,1	977,1	942,3	907,6	861,1
Finants- ja kindlustustegevus	411,7	592,7	855,5	951,8	538,7	644,5	752,4
Kinnisvaraalne tegevus	1208,1	1415,3	1665,1	2014,6	1764,6	1636,1	1658,0
Kutse-, tehnikaalne ja haldustegevus	9684	1136,0	1519,5	1656,8	1540,6	1445,5	1564,6
Avalik haldus, riigikaitse, haridus ja tervisehoid	2684,5	3096,7	3522,8	4236,7	4203,6	3892,3	4011,0
Kunst, meelelahutus ja vabaaeg	430,4	432,1	458,7	491,1	503,8	470,5	503,9

Allikas: Eurostat

Lisa 12. SKP Eestis, Lätis ja Leedus (miljonites eurodes)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	11181,7	13390,8	16069,4	16235,1	13969,7	14371,1	16216,4
Läti	12927,8	15981,9	21026,5	22889,8	18521,3	18038,9	20211,3
Leedu	20969,1	24104,2	28738,2	32414,3	26654,4	27709,7	30958,5

Allikas: Eurostat

Lisa 13. Sektorite osakaalud SKP-st Eestis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Primaarne sektor	3,09	2,74	3,07	2,49	2,15	2,88	3,50
Sekundaarne sektor	40,95	41,50	41,24	40,71	35,87	38,65	39,79
Tertsiaarne sektor	45,93	45,07	44,28	45,96	46,58	46,49	46,34

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal.

Lisa 14. Sektorite osakaalud SKP-st Lätis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Primaarne sektor	3,47	3,05	3,10	2,68	3,40	4,50	4,57
Sekundaarne sektor	31,90	31,59	32,69	32,32	31,25	33,34	34,79
Tertsiaarne sektor	52,50	52,46	51,20	50,95	52,52	50,95	50,57

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 15. Sektorite osakaalud SKP-st Leedus (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Primaarne sektor	4,31	3,82	3,47	3,27	2,52	2,94	3,42
Sekundaarne sektor	47,80	47,35	45,64	44,94	40,38	43,28	46,48
Tertsiaarne sektor	46,23	46,56	46,24	47,49	51,13	50,33	48,92

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 16. Tööjõu ühikukulu (2005. a. baasaasta)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	100	109,1	128,0	146,7	148,8	141,4	138,8
Läti	100	116,5	148,6	178,4	164,3	147,7	149,5
Leedu	100	110,2	117,4	129,6	127,7	118,8	119,6

Allikas: Eurostat

Lisa 17. Tegevusalade osakaalud sekundaarses sektoris Eestis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tööstus	45,72	44,26	43,25	44,16	48,35	50,77	48,71
Töötlev tööstus	35,75	34,86	33,94	34,33	34,32	35,93	36,04
Ehitus	18,53	20,80	22,80	21,51	17,33	13,31	15,25

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 18. Tegevusalade osakaalud sekundaarses sektoris Lätis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tööstus	44,93	42,46	40,47	41,87	45,58	49,95	49,60
Töötlev tööstus	35,76	33,72	31,54	30,00	31,34	35,82	36,36
Ehitus	19,31	23,82	27,99	28,13	23,08	14,23	14,04

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 19. Tegevusalade osakaalud sekundaarses sektoris Leedus (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tööstus	47,22	45,21	43,03	42,70	47,72	48,65	47,81
Töötlev tööstus	38,08	36,89	34,89	34,91	37,51	39,16	39,63
Ehitus	14,70	17,90	22,08	22,39	14,77	12,19	12,57

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 20. Tegevusalade osakaalud tertsiaarses sektoris Eestis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kaubandus, veondus, transport, majutus	47,31	47,74	46,29	43,75	39,75	41,80	42,31
Finants- ja kindlustustegevus	6,95	7,76	7,96	7,72	7,58	7,42	7,41
Kinnisvaraalaane tegevus	20,50	20,27	20,46	20,20	20,79	20,01	21,89
Avalik haldus, riigikaitse, haridus, tervisehoid	25,25	24,24	25,29	28,33	31,88	30,78	28,38

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 21. Tegevusalade osakaalud tertsiaarses sektoris Lätis (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kaubandus, veondus, transport, majutus	54,25	52,45	50,25	47,39	48,00	50,49	52,98
Finants- ja kindlustustegevus	7,33	9,45	9,32	8,71	6,89	5,64	6,29
Kinnisvaraalaane tegevus	12,99	13,31	14,91	14,83	15,94	17,16	15,93
Avalik haldus, riigikaitse, haridus, tervisehoid	25,43	24,79	26,25	29,06	29,18	26,71	24,81

Allikas: Autori arvutatud eurostati andmete põhjal

Lisa 22. Tegevusalade osakaalud tertsiaarses sektoris Leedus (protsentides)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kaubandus, veondus, transport, majutus	55,60	54,51	54,53	53,21	52,26	55,74	57,60
Finants- ja kindlustustegevus	4,25	5,28	6,44	6,18	3,95	4,62	4,97
Kinnisvaraalaane tegevus	12,46	12,61	12,53	13,09	12,95	11,73	10,95
Avalik haldus, riigikaitse, haridus, tervisehoid	27,69	27,59	26,51	27,52	30,84	27,91	26,48

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 23. Sekundaarse sektori suurus Eestis, Lätis ja Leedus (miljon eurot)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	4579,2	5556,9	6626,7	6608,5	5011,6	5554,1	6452,3
Läti	4123,5	5048,2	6873,7	7397,2	5787,9	6014,3	7 032,5
Leedu	10 022,2	11 413,0	13 115,7	14 566,7	10 762,4	11 992,3	14 389,0

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 24. Tertsiaarse sektori suurus Eestis, Lätis ja Leedus (miljon eurot)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	5135,9	6035,8	7115,5	7461,1	6506,6	6536,9	7352,3
Läti	6787,5	8384,1	10 766,0	11 662,3	9726,8	9190,0	10 220,8
Leedu	9694,1	11 222,7	13 290,0	15 393,7	13 629,4	13 947,5	15 146,3

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 25. Tootlikkus sekundaarses sektoris Eestis, Lätis ja Leedus (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	6,68	8,01	9,34	9,36	9,55	10,92	10,87
Läti	4,26	5,05	7,73	8,38	9,07	9,84	10,96
Leedu	7,62	8,36	9,15	10,17	9,45	12,53	14,88

Allikas: Autori arvutatud Eurostati andmete põhjal

Lisa 26. Tootlikkus tertsiaarses sektoris Eestis, Lätis ja Leedus (eurot tunnis)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti	8,84	9,69	11,67	12,21	11,73	12,09	12,88
Läti	6,11	7,36	9,80	10,50	10,04	10,15	11,35
Leedu	7,24	8,31	9,28	10,65	9,99	11,01	12,24

Allikas: Autori arvatatud Eurostati andmete põhjal